ТӘЖІРИБЕЛІК САБАҚҚА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛАР

Пәні: Құқық және экономика негіздері
Пән коды: QEN 1101
БББ аталуы: 6В10106 «Фармация»
Оқу сағаттары/кредиттер көлемі: 150/5 кредит
Оқу курсы мен семестрі: 1/2
Тәжірибелік (семинарлық) сабақ: 35 сағат

Шымкент, 2023 ж

Тәжірибелік сабактарға арналған әдістемелік нұсқаулар «Құқық және экономика негіздері» пәннің жұмыс оқу бағдарламасына (силлабус) сәйкес әзірленген және кафедра мәжілісінде талқыланды

Хаттама №14 09.06.2023ж.

Кафедра меңгерушісі: Ш.А. Аширов

№1 сабақ

1.Тақырыбы: Мемлекет, құқық және мемлекеттік-құқықтық құбылыстар туралы негізгі ұғымдар.

2. Мақсаты: білім алушылардың мемлекет пен құқықтың пайда болуының негізгі себептерін, мемлекет және құқық ұғымдарын, авторитарлық, тоталитарлық, демократиялық мемлекеттің айырмашылығын меңгеруі.

3. Оқыту міндеттері:

-мемлекеттік-құқықтық құбылыстарды зерттеу қағидаларын, пәнін, әдістерін бөліп көрсету.
- мемлекеттің пайда болу теорияларын зерттеу
- мемлекеттерді ұйымдастыру формаларын меңгеру
- Қазақстан құқығының негізгі салаларын сипаттау
- заңды жауапкершілік ұғымы мен түрлерін қарастыру.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1."Құқық негіздері" оқу курсының жүйесі. Мемлекеттік-құқықтық құбылыстарды зерттеу пәні, әдістері, қағидалары.
2. Мемлекет ұғымы және пайда болу теориялары.
3. Мемлекеттің белгілері, функциялары және формасы.
4. Құқықтың ұғымы және негізгі белгілері. Құқықтың қағидалары. Құқықтың қайнар көздері.
5. Нормативтік-құқықтық актілердің түсінігі мен құрылымы.
6. Қазақстан құқығының негізгі салалары.
7. Құқықтық сана және құқықтық мәдениет
8. Құқық бұзушылықтардың түсінігі мен түрлері. Заңды жауапкершіліктің түсінігі мен түрлері.
9.Қазақстандық құқықтың басқа мемлекеттердің құқықтық жүйелерімен арақатынасы.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары: шағын топпен жұмыс

Тапсырмалар:

1.Ғалымдардың, философтардың, саясаткерлердің фамилияларын және олар құрған мемлекеттің пайда болу теорияларын байланыстырыңыз:

Теологиялық	А) Виттфюгель
Патриархалдық	В) Фома Аквинский
Шарттық	С) Аристотель, Фильмер
Психологиялық	Д) Л. Петражицкий
Ирригациялық	Е) Гроций, Д. Локк, Т. Гоббс, ж. Руссо, Радищев

2. Сәйкестікті табыңыз:

1. Реттеушілік	А. бұл субъектіге белгілі бір әрекеттерді жасауға құқық беретін норма;
2. Императивтік	Б. Бұл субъектіге белгілі бір мазмұндағы әрекеттерді орындау міндетін жүктейтін норма;
3. Құқықтық күш берушілік	В. Бұл субъектілердің субъективті құқықтары мен заңды міндеттерін, олардың пайда болу және әрекет ету шарттарын айқындайтын норма.

4. Тыйым салушылық	Г. бұл категориялық нұсқамаларда көрсетілген және құқық субъектілерінің қалауына қарамастан әрекет ететін норма.
5. Құқық қорғаушылық	Д. бұл субъектіге мемлекеттік-мәжбүрлеу шараларын қолдану шарттарын, осы шаралардың сипаты мен мазмұнын анықтайтын норма;
6. Міндеттілік	Е. бұл өз қалауы бойынша еркіндікті қамтитын норма.
7. Диспозитивтік	Ж. бұл субъектінің белгілі бір әрекеттерді жасаудан бас тарту міндетін белгілейтін норма.

3. Жағдаяттық тапсырмаларды шешу

1.Мемлекет деген не атты мәселені талқылау кезінде Семенов пен Сидоров арасында пікірталас болды. Семеновтың пікірінше, мемлекет-географиялық құрылым, ал Сидоровтың пікірінше — саяси биліктің ұйымы.

Дауды шешіңіз.

2.Студент Петров мемлекеттің белгілерін анықтай отырып, басқалармен қатар қоғамдық билікті, билеуші партияны, аумақты атады. Студент Филон мұндай белгілерге салық, халық, құқық кіретінін атап өтті.

Сіз мемлекеттің қандай белгілерін білесіз?

4. Қоғамның саяси жүйесінде мемлекет Орталық жетекші орынға ие, өйткені ол: а) егемендіктің бірыңғай иесі; б) заң шығарушылық монополияға ие; (жалғастырыңыз)

5. Ежелгі заңгерлер: "құқық-жақсылық пен әділеттілік өнері", - деді. Бұл өрнекті қалай түсінетініңізді түсіндіріңіз. Ол құқықтық нормаларға қандай талаптарды қамтиды?

6. Томас Гоббс құқық басқалардың үстінен жоғарғы билік шоғырланған адамдардың еркінің жемісі екенін атап өтті.

Сіздің ойыңызша, бұл мәлімдеме рас па?

Сіздің жауабыңызды тарихтан нақты мысалдармен негіздеу қажет.

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері: Ауызша сұрау, тапсырмаларды орындау.

7. Әдебиет:

Негізгі:

1. Газизова Н. С. Құқық негіздері : оқу құралы / Н. С. Газизова. - Алматы : New book, 2022. - 256 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Г 12-289504)
2. Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 1 кітап : оқулық 2 кітаптан тұрады / құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 384 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Қ 18-465398)
3. Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 2 кітап : оқулық 2 кітаптан тұрады / құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 368 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Қ 18-032046)

Қосымша:

1.Шоу, м. н. Халықаралық құқық [Мәтін] = халықаралық заң : Т. 1 оқулық / М.Н. Шоу. - 8-ші басылым. - Нұр-Сұлтан: Ұлттықаудармабюросы, 2019. - 640 бет : (Рухани жаңғыру).
2. Шоу м. н. халықаралық құқық = халықаралық заң: Т. 2 оқулық / М.Н. Шоу. - 8-ші басылым. - [б. М.]: Ұлттықаудармабюросы, 2019. - 716 бет : (Рухани жаңғыру)

Электрондық ресурстар:

1. 1. Құқық негіздері. Қазақбаева Ж.Р., 2019 оқу құрал. Aknurpress / https://aknurpress.kz/login

2. Н.К. Казманов. РМЭБ/http://rmebrk.kz/
Құқық және экономика негіздерін оқыту әдістемесі : "Құқық және экономика негіздері" мамандығының студенттеріне арналған оқу-әдістемелік кешен. / Құраст. Н.К. Казманов. - Ақтөбе: С. Бәйішев атындағы АУ-нің оқу-әдістемелік бөлімі, 2016. - 132 б
3. Основы антикоррупционной культуры [Электронный ресурс]: учебное пособие / под ред. Б. С. Абдрасилова. - Электрон. текстовые дан. (702Мб). - Астана : Акад. Гос. упр. при Президенте РК, 2016. - 176 с.

8. Бақылау:

1.Мемлекеттің пайда болу себептері қандай?
2.Мемлекеттің қандай формалары бар?
3.Қоғам өміріндегі құқықтың рөлін не анықтайды?
4.Қазақстанның құқықтық нормаларының басқа мемлекеттердің құқықтық нормаларымен байланысы қандай?
5.Мемлекет пен құқықтың пайда болуы туралы қандай теориялар бар?

№2-сабақ

1.Тақырыбы: Қазақстан Республикасы конституциялық құқығының негіздері.

2. Мақсаты: білім алушылардың Қазақстан Республикасы конституциялық құқығының негізгі ережелерін меңгеруі.

3. Оқыту міндеттері:

- конституциялық құқықтың заңды ерекшелігін анықтау;
- адам мен азаматтың құқықтық мәртебесінің негіздерін меңгеру
- мемлекеттік биліктің үш тармағының конституциялық-құқықтық мәртебесін қарастыру

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Конституциялық құқықтың ұғымы. Қағидалары мен қайнар көздері.
2. ҚР Конституциясы-мемлекеттің Негізгі Заңы.
3. ҚР-дағы адам және азамат ұстанымының конституциялық негіздері.
4. ҚР конституциялық құрылысының негіздері.
5. ҚР Президентінің конституциялық-құқықтық мәртебесі.
6.ҚР Парламентінің конституциялық-құқықтық мәртебесі.
7. ҚР Үкіметінің конституциялық-құқықтық мәртебесі.
8. ҚР жергілікті мемлекеттік басқару мен жергілікті өзін-өзі басқарудың конституциялық-құқықтық негіздері.
9 ҚР сот билігінің конституциялық-құқықтық негіздері.
10.Қазақстан Республикасындағы сайлау жүйесі.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары : Шағын топпен жұмыс

Шағын топтарда жұмыс, топты 4 топшаға бөлеміз, олардың әрқайсысы келесі тапсырмаларды орындауы керек:

1.1978 ж., 1993 ж., 1995 ж. Қазақстан Конституцияларына салыстырмалы талдау жүргізіңіз.
2.Сайлау жүйесінің түсінігі мен түрлері (мажоритарлық жүйе, абсолютті көпшіліктің мажоритарлық жүйесі, салыстырмалы көпшіліктің мажоритарлық жүйесі).

3. Сәйкестікті табыңыз:

1. Адам.	А. Адамды әлеуметтік болмыс, қоғамдық қатынастарға қатысушы ретінде сипаттайтын қасиеттер жиынтығы.

2. Азамат	В. Табиғаттың ажырамас бөлігі болып табылады, оның биологиялық, физикалық, физиологиялық және психикалық процестерінде көрінеді.
3. Тұлға	С. Бұл белгілі бір жеке тұлғаны субъективті құқықтар мен заңды міндеттердің иесі ретінде мемлекеттік-құқықтық тануға негізделген мемлекетке, қоғамдағы саяси билікке және заңға сәйкес қабылданған адам.

4.Кестені толтырыңыз. Адам мен азаматтың негізгі құқықтары мен бостандықтары. ҚР Конституциясына сәйкес кестені толтырыңыз.

Жеке құқықтар мен бостандықтар	Экономикалық және әлеуметтік құқықтар мен бостандықтар	Саяси құқықтар мен бостандықтар

5. Сәйкестікті табыңыз:

1. Президент	А. Заңнамалық функцияларды жүзеге асыратын Республиканың ең жоғары өкілді органы болып табылады.
2. Парламент	В. Қазақстан Республикасының атқарушы билігін жүзеге асырады, атқарушы органдар жүйесін басқарады және олардың қызметіне

	басшылықты жүзеге асырады.
3. Үкімет	С. Мемлекет басшысы, мемлекеттің ішкі және сыртқы саясатының негізгі бағыттарын айқындайтын, ел ішінде және халықаралық қатынастарда Қазақстанның атынан өкілдік ететін оның ең жоғары лауазымды тұлғасы.

6. Қазақстан өзін президенттік басқару нысаны бар демократиялық, зайырлы, құқықтық және әлеуметтік мемлекет ретінде бекітеді, оның ең жоғары құндылықтары адам, оның құқықтары мен бостандықтары болып табылады. Бұл нені білдіреді?

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері: Ауызша сұрау, тапсырмаларды орындау.

7. Әдебиет:

Негізгі:

1. Газизова Н. С. Құқық негіздері : оқу құралы / Н. С. Газизова. - Алматы : New book, 2022. - 256 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Г 12-289504)
2. Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 1 кітап : оқулық 2 кітаптан тұрады / құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 384 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Қ 18-465398)
3. Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 2 кітап : оқулық 2 кітаптан тұрады / құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 368 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Қ 18-032046)

Қосымша:

1.Шоу, м. н. Халықаралық құқық [Мәтін] = халықаралық заң : Т. 1 оқулық / М.Н. Шоу. - 8-ші басылым. - Нұр-Сұлтан: Ұлттықаудармабюросы, 2019. - 640 бет : (Рухани жаңғыру).
2. Шоу м. н. халықаралық құқық = халықаралық заң: Т. 2 оқулық / М.Н. Шоу. - 8-ші басылым. - [б. М.]: Ұлттықаудармабюросы, 2019. - 716 бет : (Рухани жаңғыру)

Электрондық ресурстар:

1. 1. Құқық негіздері. Қазақбаева Ж.Р., 2019 оқу құрал. Aknurpress / https://aknurpress.kz/login
2. Н.К. Казманов. РМЭБ/http://rmebrk.kz/
Құқық және экономика негіздерін оқыту әдістемесі : "Құқық және экономика негіздері" мамандығының студенттеріне арналған оқу-әдістемелік кешен. / Құраст. Н.К. Казманов. - Ақтөбе: С. Бәйішев атындағы АУ-нің оқу-әдістемелік бөлімі, 2016. - 132 б
3. Основы антикоррупционной культуры [Электронный ресурс]: учебное пособие / под ред. Б. С. Абдрасилова. - Электрон. текстовые дан. (702Мб). - Астана : Акад. Гос. упр. при Президенте РК, 2016. - 176 с.

8. Бақылау:

1. 1995 жылғы 30 тамызда қабылданған ҚР Конституциясы қандай сөздермен басталады?
2. Халықтың құрылтай күші бар деген нені білдіреді?
3. Барлық заңнаманың қайнар көзі қандай мемлекеттік құжат болып табылады?
4.Қазақстанның басқару формасын атаңыз және бұл нені білдіреді?

№3 сабақ

1.Тақырыбы: Қазақстан Республикасы әкімшілік құқығының негіздері.

2. Мақсаты: білім алушылардың ҚР әкімшілік құқығының негізгі ережелерін меңгеруі.
3. Оқыту міндеттері:
- әкімшілік құқықтың пәнін, әдісін, жүйесін және қайнар көздерін зерттеу
- ҚР мемлекеттік қызмет принциптерін меңгеру
- білім беру жүйесін және денсаулық сақтауды басқаруды ұйымдастыру негіздерін қарастыру

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:
1.Әкімшілік құқықтың пәні, әдісі және жүйесі. Әкімшілік құқықтың қайнар көздері.
2. Әкімшілік құқық субъектілері. Ұғымы және олардың түрлері.
3. ҚР Мемлекеттік қызмет ұғымы мен принциптері. Мемлекеттік қызмет туралы құқықтық актілер жүйесі.
4. Қорғанысты, ұлттық қауіпсіздікті, ішкі істерді, әділетті басқарудың ұйымдық-құқықтық нысандары
5. Білім беру жүйесін ұйымдастырудың түсінігі мен негіздері.
6. Денсаулық сақтауды басқаруды ұйымдастыру түсінігі мен негіздері.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары: Шағын топпен жұмыс

№1-тапсырма
Сүт және ет өнімдерін сақтау ережелерін дұрыс сақтамағандықтан, аудандық санитарлық инспекция дүкен әкімшілігіне бұл тауарларды екі аптаға дейін сатуға тыйым салды.
1) Құқықтық қатынастарға қатысушыларды анықтаңыз?
2) Билік органдарының өкілеттіктерін кім жүзеге асырады?
3) егер бұл жағдай қайталанса, дүкен әкімшілігіне қандай жаза тағайындалуы мүмкін?

№2- тапсырма
Туған күнін атап өткен сыныптастар түнде аулада дискотека ұйымдастырды. Үй тұрғындарының шуды тоқтату туралы өтінішін елемей, олар полиция келгенге дейін көңіл көтеруді жалғастырды.
1)Бұл әрекеттер немен дәрежеленеді?

№ 3- тапсырма
Ата-анасы Асқарға туған күніне велосипед сыйлады. Оның сатып алғанына қуанышты және риза болған Асқар достарымен бірге оны мініп, айдап шығуға шешім қабылдады. Нәтижесінде олар гүлзардағы шөптер мен гүлдерді таптады. Оларды полиция қызметкерлері ұстап, акт жасады. Қалалық көгалдандыру органы 50 м2 көгалдандырылған жерге зиян келтірілгенін анықтады
1) Асқар мен оның достары қандай ниетпен әкімшілік құқық бұзушылық жасады?
2) Оларды қандай негізде әкімшілік жауапкершілікке тартуға болады?

№ 4- тапсырма
Төмендегі мән-жайды оқып, олардың қатысушыларын қандай жауапкершілікке тартуға болатындығын анықтаңыз.
Азамат Д. әдейі ішіп, қала орталығында орналасқан кафелердің бірінде дебош ұйымдастырып, барлық отырғандарды балағат сөздермен сөккені анықталды. Нәтижесінде ыдыс-аяқ сынған және кафеге зиян келтірілген.
1)Мұндай әрекеттері үшін қандай жауапкершілікке тартуға болады?
Тау бөктерінде орналасқан демалыс үйлерінің бірінде демалушы азамат К. мас күйінде 2-қабаттың фойесіне шығып, қонақтарды әдепсіз сөздермен балағаттап, гүл құмыраларын әртүрлі бағытқа лақтыра бастады. Нәтижесінде кәстрөлдердің бірі 6 жасар Н. - ға тиіп, соңғының бас миы шайқалып, жарақаттанды.

К.ны қандай жауапкершілікке тартуға болады?

№5- тапсырма

Аудандық ІІБ-не 7 сынып оқушысының ата-анасынан өтініш түсті. Онда 11-сынып оқушысы С. бастауыш сынып оқушыларынан қорқыту арқылы ақша мен құнды заттарды алып жатқандығы айтылған. Осындай күшпен тінту нәтижесінде баланы жоғары сынып оқушысы ұрып соққан.

1)Заң тұрғысынан С.-ның әрекеттеріне қандай баға беруге болады?

2)Кімді жауапқа тартуға болады?

№6- тапсырма

ГАЗ-24 автокөлігінің иесі азамат Иванов бағдаршамның қызыл түсіне өтіп кеткен бағдаршам. Жол-патрульдік полиция қызметкері жүргізушіні тоқтатып, құжаттарды көрсетуді және тыйым салу белгісіне қалай жетуге болатынын түсіндіруді талап етті..

Сұрақтар:

1.Жүргізуші қандай құқық нормаларынының талаптарын бұзды: азаматтық, тәртіптік немесе әкімшілік құқық.

2. Жол полициясы қызметкерінің әрекеті заңды ма? Түсіндіріңіз.

№7- тапсырма

ҚР ӘҚБтК-нің 379-бабында: "азаматтардан паспорттарды, жеке куәліктерді заңсыз алып қоюу немесе оларды кепілге алу-ескерту жасауға немесе 5-тен 7 АЕК-ке дейінгі мөлшерде айыппұл салуға әкеп соғады". Бұл мақалада гипотезаны, диспозицияны және санкцияны табу керек.

№8- тапсырма

Аз. Микееваға "жалған жедел жәрдем шақырғаны үшін" әкімшілік жаза қолданды.

1)Жедел жәрдемді жалған шақыру әкімшілік құқық бұзушылық па?

№9- тапсырма

Облыстың бас санитарлық дәрігері дәретханаларды ұстау ережелерін бұзғаны үшін мемлекеттік ЖОО ректорына 200 АЕК көлемінде айыппұл салды.

Сұрақ; айыппұл заңды салынды ма?

№10- тапсырма

Фельдшер Аббасова, Ивлевтің қатерлі ісікке шалдыққан науқастың тұрақты өтініші бойынша, оған үлкен дозада ұйықтататын дәрі берді, бұл науқастың өліміне себеп болды. Кейіннен науқастың туыстары науқастың өліміне себеп болған фельдшердің әрекеттеріне шағым түсірді. Аббасова өзінің іс-әрекетін қатты ауырсынуға шалдыққан науқастың тағдырын жеңілдеткісі келетіндігімен түсіндірді және оның өтініші бойынша ұйықтататын дәрілердің үлкен дозасын енгізді.

1)Заң бұзушылықтар бар ма?

2)ҚР-нда эвтаназияны жүзеге асыруға егер рұқсат етілсе, қандай жағдайларда рұқсат етіледі?

№11- тапсырма

11 сынып оқушысы Леснов жол – көлік оқиғасынан зардап шекті, омыртқасынан жарақат алды және көп қан жоғалтты. Оның туыстары мектеп әкімшілігінен және Лесновтың сыныптастарынан қан тапсыруды сұрады.

1)Жағдайға құқықтық талдау жасаңыз.

2)Қандай адамдар донор болуға құқылы?

№12- тапсырма

Жеке ұйымда басшының бұйрығымен ұйымның үй-жайларында темекі шеккені үшін 500 теңге көлемінде айыппұл салынды. Бұл ретте темекі шегуге арналған арнайы орындар

жабдықталды. Осы ұйымның қызметкерлері бұл бұйрық олардың құқықтары мен бостандықтарына нұқсан келтіреді деп есептеп, прокуратураға шағым түсірді.
Сұрақ:
1)Ұйым басшысының шешімі заңды ма?
2)Азаматтардың құқықтары бұзылған ба?

№13- тапсырма

Белгілі халық емшісі Али баба қалаға тек 1 күнге келді. Емшіні қабылдауға келгісі келетін азаматтардың көптеген өтініштері бойынша олар қалалық стадионда бір уақытта барлық ниет білдірушілерді қабылдау туралы шешім қабылдады. Прокуратура қызметкерлері бұл фактіні анықтап, ондағы денсаулық сақтау туралы заңнаманың бұзылуын байқады. Емшінің құжаттарын тексеру қорытындысы бойынша оның өз қызметін лицензия негізінде жүзеге асыратыны, бірақ медициналық білімі жоқ екені анықталды. - Жағдайды заң тұрғысынан шешіңіз. Денсаулық сақтау туралы заңнаманы бұзу бар ма?

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері: Ауызша сұрау, тапсырмаларды орындау.

7.Әдебиет:

Негізгі:

1. Газизова Н. С. Құқық негіздері : оқу құралы / Н. С. Газизова. - Алматы : New book, 2022. - 256 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Г 12-289504)
2. Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 1 кітап : оқулық 2 кітаптан тұрады / құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 384 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Қ 18-465398)
3. Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 2 кітап : оқулық 2 кітаптан тұрады / құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 368 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Қ 18-032046)

Қосымша:

1.Шоу, м. н. Халықаралық құқық [Мәтін] = халықаралық заң : Т. 1 оқулық / М.Н. Шоу. - 8-ші басылым. - Нұр-Сұлтан: Ұлттықаудармабюросы, 2019. - 640 бет : (Рухани жаңғыру).
2. Шоу м. н. халықаралық құқық = халықаралық заң: Т. 2 оқулық / М.Н. Шоу. - 8-ші басылым. - [б. М.]: Ұлттықаудармабюросы, 2019. - 716 бет : (Рухани жаңғыру)

Электрондық ресурстар:

1. 1. Құқық негіздері. Қазақбаева Ж.Р., 2019 оқу құрал. Aknurpress / https://aknurpress.kz/login
2. Н.К. Казманов. РМЭБ/http://rmebrk.kz/
Құқық және экономика негіздерін оқыту әдістемесі : "Құқық және экономика негіздері" мамандығының студенттеріне арналған оқу-әдістемелік кешен. / Құраст. Н.К. Казманов. - Ақтөбе: С. Бәйішев атындағы АУ-нің оқу-әдістемелік бөлімі, 2016. - 132 б
3. Основы антикоррупционной культуры [Электронный ресурс]: учебное пособие / под ред. Б. С. Абдрасилова. - Электрон. текстовые дан. (702Мб). - Астана : Акад. Гос. упр. при Президенте РК, 2016. - 176 с.

8. Бақылау: сурақтар

1. Әкімшілік құқықтың мәні неде?
2. Әкімшілік жауапкершілікті анықтаңыз.
3. Әкімшілік құқық бұзушылыққа қандай белгілер тән.
4. Әкімшілік құқық бұзушылық субъектісі нені білдіреді?
5. Әкімшілік жазалардың түрлерін тізімдеңіз.

№4 сабақ

1.Тақырыбы: Қазақстан Республикасы азаматтық құқығының негіздері.

2. Мақсаты: білім алушылардың ҚР азаматтық құқығының негізгі нормаларын меңгеруі

3. Оқыту міндеттері:

- азаматтық-құқықтық реттеу түсінігін, пәнін, әдісін меңгеру;
- азаматтардың құқық қабілеттілігі мен әрекет қабілеттілігі ұғымын қарастыру
- меншік құқығы ұғымын және меншік нысанын зерделеу
- міндеттемелердің түсінігі мен түрлерін игеру
- авторлық құқықтың жалпы ережелерін білу

4.Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1.Азаматтық құқық ұғымы. Азаматтық-құқықтық реттеу түсінігі, пәні, әдісі.
2.Азаматтардың құқық қабілеттілігі мен әрекет қабілеттілігі ұғымы.
3. Мәмілелер және азаматтық құқықтық қатынастардың пайда болуының өзге де негіздері.
4. Кәсіпкерлік қызметтің түсінігі, түрлері және ұйымдық-құқықтық нысандары.
5. Меншік құқығы туралы түсінік. Меншік нысандары.
6. Міндеттемелердің түсінігі мен түрлері. Міндеттемелік құқық жүйесі.
7. Зияткерлік меншік ұғымы. Авторлық құқықтың жалпы ережелері.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары: Шағын топпен жұмыс

1. Мәміле түрлері. Мәмілелер жасасу шарттары.
2. Меншік құқығы туралы түсінік. Меншік нысандары.
3. Міндеттемелердің түсінігі мен түрлері

Тапсырмалар:

№1-тапсырма

"Реал" жылжымайтын мүлік компаниясы С. А. Ивановпен пәтер сатып алу-сату туралы шарт жасасты. Шартқа сәйкес: Иванов С. А. пәтер үшін ақша төлеуге, ал Реал компаниясы пәтерді тиісті жағдайда қамтамасыз етуге тиісті болды. Екі тарап та шартта көрсетілген барлық тараптарды орындады.

Сұрақтар:

1. Азаматтық құқықтық қатынастардың субъектісі кім және қайсысы болады?
2. Бұл құқықтық қатынастың объектісі мен мазмұны қандай?

№2-тапсырма

"Еңбек туралы" заң, "Неке және отбасы туралы" Кодекс, "салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы" Заң, Азаматтық кодекс, азаматтық іс жүргізу кодексі, Қылмыстық Кодекс, қылмыстық іс жүргізу кодексі, "Әкімшілік құқық бұзушылық туралы" Кодекс, ҚР Конституциясы.

Сұрақ:

1)Аталған дереккөздердің қайсысы азаматтық құқықтың қайнар көзі болып табылады?

№3-тапсырма

Он алты жасар Асқар Алматы қаласындағы шағын базарлардың бірінде жұмыс жасайды. Ол өзінің сыныптасы Арманнан сағат сатып алып, оған табысының жартысын жұмсады. Асқардың анасы ұлының осындай қымбат затты сатып алғанына наразы болып, Арманның әкесінен ұлының ақшасын қайтаруды талап етті. Әкесі ұлының іс-әрекетіне қарсы емес екенін айтып, ақшаны қайтарудан бас тартты.

1) Егер бұл істі сот қараса, судья қандай шешім шығаруы керек?

2) Жауаптарыңызды жазыңыз және оларды белгілі бір заңның баптарына сілтеме жасай отырып дәлелдеуге тырысыңыз?

№4- тапсырма

8 жасар Беріктің әкесі ұлының атынан сыйға тарту туралы келісім жасады. Шарт бойынша Берік ағасының үйін жеке меншік құқығымен иеленді және заңды түрде үйді өзіне рәсімдеді.

1) Шарт заңды түрде жасалған ба?
2) 8 жасар Берік үйдің қожайыны бола ала ма?

№5- тапсырма

Республикалық мерзімді басылымдардың бірінде А.азаматының жеке өмірі мен кәсіпкерлік қызметі туралы қызықты материалдар жарияланды. мақалада автор А. азаматының қазіргі кәсіпкерлік қызметі алаяқтық пен парақорлықтың нәтижесі, ұлын пара үшін жақсы орынға орналастырғаны туралы жазады. Азамат А. өзінің абыройын қорғау үшін сотқа шағым түсірді. Сот отырысында мақала авторы өз материалының дұрыстығын дәлелдей алмады. Сот сол газетте мәліметтерді теріске шығару және ірі мөлшерде ақшалай айыппұл салу туралы шешім қабылдады.

1) Азаматтық кодекс азаматтың ар-намысы мен қадір-қасиетін қорғай алады деп ойлайсыз ба?
2) Неліктен сот мұндай шешім қабылдады?
3)Кәсіпкердің қызметіне қандай зиян келтірілуі мүмкін?

№6- тапсырма

Көрші мемлекеттердің бірінен көшіп келген азамат К.шағын жер учаскесін сатып алып, оған үй сала бастады. Қабырғалар салынып, шатыр жабылғаннан кейін ол кенеттен қайтыс болды. Мұрагері де, өсиеті де жоқ үйдің құрылысы біраз уақытқа тоқтатылды. Мұны көршісі пайдаланды, ол үйді аяқтағаннан кейін сол жерде тұруға көшті.

Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінен осы іске қолайлы бап тауып, болашақта кімнің үйі болатынын анықтаңыз.

№7- тапсырма

Азық-түлік дүкенінен шыққан әкесі тайып, аяғын сындырды. Жергілікті дәрігерлердің қорытындысы бойынша ол 50% - ға еңбек ету қабілетінен айырылды. Оның құлауының себебі: тайғақ болды және жер құммен себілмеген. Әкесі Дүкен әкімшілігіне келтірілген зиян үшін сотқа жүгінді.

1) Жағдайға заң тұрғысынан баға беріңіз.
2) Келтірілген зиянды өтеу процесі қалай жүзеге асырылуы тиіс?

№8- тапсырма

Алматының дүкендерінің бірі жиһазды сатумен айналысатын фирмамен белгілі бір уақытқа қолма-қол ақшаға жиһаз сатып алуға шарт жасасты. Ал жиһаз Араб Әмірліктерінен жеткізілді. Фирма жеткізуді шартта белгіленген мерзімде жасады. Алайда, фирма директоры жиһаз сатып алудан бас тартты, өйткені осы уақыт ішінде басқа фирма оларға жиһазды әлдеқайда арзан берді

1) Дауды қалай шешуге болады?

№9- тапсырма

Азамат Петровский орманда жоғалған сиырды тауып алып, оны жеті ай бойы үйінде ұстады, бірақ сиырға тиісті күтім жасамады (куәгерлер растай алады). Жеті айдан кейін азамат Ивановский сиырының Петровскийдің меншігінде екенін біліп, оны қайтаруды талап етті. Бірақ Петровский одан бас тартты. Содан кейін Ивановский сотқа жүгінді.

1) Сот қандай шешім қабылдайды?

№10- тапсырма

Азамат Юрьев орманда кішкентай үй бос тұрғанын және оның иелері қайда екендігі белгісіз екенін біліп, үйде тұруға шешім қабылдады. Юрьев онда 15 жыл бойы ашық және үздіксіз өмір сүрді. 15 жылдан кейін үй иелері жарияланып, Азамат Юрьевтен оны босатуды талап етті.

1) Бұл жағдайда кімдікі дұрыс?

№11- тапсырма

Он жеті жасар Бурлаков зауытқа Еңбек шарты бойынша электриктің шәкірті ретінде жұмысқа ресімделді, осыған байланысты ол толық қабілетті болды.

1) Қай органның шешімі бойынша Бурлаков толық қабілетті деп танылуы мүмкін?

2) Бұған кім келісім беруі керек еді?

№12- тапсырма

Он бір жасар Степанов дүкенде құны бес жүз теңге болатын шам сатып алғысы келді. Алайда сатушы оған затты сатудан бас тартты, бұл оның жас екендігіне түрткі болды.

1) Жағдайға түсініктеме беріңіз.

№13- тапсырма

Ресейдің бұрынғы азаматы Евдокимов Занда белгіленген тәртіппен Қазақстан азаматтығын алды, ал онымен бірге тұратын жұбайы азаматтығы жоқ адам болып табылады.

1) Олардың бірлескен он төрт жасар баласы Қазақстан азаматтығын алуға құқылы ма?

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері: Ауызша сұрау, тапсырмаларды орындау.

7. Әдебиет:

Негізгі:

1. Газизова Н. С. Құқық негіздері : оқу құралы / Н. С. Газизова. - Алматы : New book, 2022. - 256 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Г 12-289504)

2. Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 1 кітап : оқулық 2 кітаптан тұрады / құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 384 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Қ 18-465398)

3. Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 2 кітап : оқулық 2 кітаптан тұрады / құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 368 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Қ 18-032046)

Қосымша:

1.Шоу, м. н. Халықаралық құқық [Мәтін] = халықаралық заң : Т. 1 оқулық / М.Н. Шоу. - 8-ші басылым. - Нұр-Сұлтан: Ұлттықаудармабюросы, 2019. - 640 бет : (Рухани жаңғыру).

2. Шоу м. н. халықаралық құқық = халықаралық заң: Т. 2 оқулық / М.Н. Шоу. - 8-ші басылым. - [б. М.]: Ұлттықаудармабюросы, 2019. - 716 бет : (Рухани жаңғыру)

Электрондық ресурстар:

1. 1. Құқық негіздері. Қазақбаева Ж.Р., 2019 оқу құрал. Aknurpress / https://aknurpress.kz/login

2. Н.К. Казманов. РМЭБ/http://rmebrk.kz/
Құқық және экономика негіздерін оқыту әдістемесі : "Құқық және экономика негіздері" мамандығының студенттеріне арналған оқу-әдістемелік кешен. / Құраст. Н.К. Казманов. - Ақтөбе: С. Бәйішев атындағы АУ-нің оқу-әдістемелік бөлімі, 2016. - 132 б

3. Основы антикоррупционной культуры [Электронный ресурс]: учебное пособие / под ред. Б. С. Абдрасилова. - Электрон. текстовые дан. (702Мб). - Астана : Акад. Гос. упр. при Президенте РК, 2016. - 176 с.

8. Бақылау:

1. Азаматтық құқықты анықтаңыз.
2. Меншікке қол сұғылмаушылық принципін ашыңыз.
3. Жеке тұлғаның құқықтық қабілеті қай сәттен бастап пайда болады және тоқтатылады?
4. Азаматтық құқықтық қатынастардың мазмұны қандай?
5. Міндеттеменің тоқталуына не негіз болады?

№5-сабақ
1.Тақырыбы: Қазақстан Республикасы отбасылық құқығының негіздері.
2. Мақсаты: білім алушылардың ҚР отбасы құқығының негізгі нормаларын меңгеруі.
3. Оқыту міндеттері:
- ҚР " Неке және отбасы туралы " кодексінің негізгі қағидаттарын зерделеу;
- Отбасы құқығы объектілері мен субъектілерінің рөлін, олардың өзара байланысын анықтау.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:
1.Отбасы құқығының түсінігі мен қағидалары. Неке және отбасы туралы заңнама.
2. Некеге тұрудың тәртібі мен шарттары және тоқтату негіздері.
3.Ерлі-зайыптылардың жеке және мүліктік құқықтары мен міндеттері.
4.Ерлі-зайыптылардың мүліктік режимі, түсінігі, түрлік сипаттамасы. Неке шарты:
5.Ата-аналар мен балалардың құқықтары мен міндеттері.
6.Қорғаншылық пен қамқоршылық түсінігі, жалпы сипаттама.
7. Отбасы мүшелерінің алименттік қатынастары.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары: Шағын топпен жұмыс
Тапсырмалар:
Талқылауға арналған сұрақтар:
1. Алименттік міндеттемелерінің пайда болу түсінігі мен шарттары.
2. Патронат және қамқоршылық.

Пікірталас-белгілі бір мәселені ұжымдық талқылау немесе әртүрлі позицияларды, идеяларды, пікірлерді, ұсыныстарды және ақпаратты салыстыру.
1. Бағдар-кезең
- проблеманы, пікірталас мақсаттарын қалыптастыру
- дискутанттармен танысу
- пікірталасқа қатысушыларды ынталандыру
- ережелерді, регламенттерді белгілеу
- іскерлік ахуалды тұрақты ұстап тұру
- терминдерді нақтылау, нақты қолдану және олардың даусыз болуы

2. Бағалау-кезең
- пікірсайысшылардың сөз сөйлеуі, сұрақтарға жауаптар
- пікірлердің, идеялардың, ұсыныстардың максималды көлемін жинау
- әр қатысушының жеке белсенділігін сақтау
- жеке амбициялар мен тақырыптан ауытқулардың жолын кесу
- шағын қорытындыларды шығару

3. Шоғырландыру-кезең
- пікірталас нәтижелерін талдау
- келісу-пікірлерді, ұстанымдарды шоғырландыру
- шешімді бірлесіп тұжырымдау
- шешім қабылдау

№1- тапсырма

Ерлі-зайыптылар Петрова А. С. және С. С. заңды некеде болды, олардың бірлескен кәмелетке толмаған балалары бар. Неке бұзылған кезде сот ерлі-зайыптылардың балаларын Петрова А.С.ға қалдырды, бірақ Жұбайы Петров С. С. бұған келіспеді және жоғары тұрған органға шағым түсіріп, сот шешіміне шағымдануға шешім қабылдады. Бірақ Жоғарғы сот шешімді өзгеріссіз қалдырды.

Сұрақ:

1.Ерлі-зайыптылардың балаларын Петрова А.С.ға қалдыру туралы сот шешімін түсіндіріңіз.

2. Заңның бабына сілтеме жасап отырған соттың әрекеттері дұрыс па?

№ 2- тапсырма

Ерлі-зайыптылар Федоровтар А. В.және С. С. заңды некеде болды, олардың бірлескен кәмелетке толмаған балалары бар. Бірақ, сот оларды ата-ана құқығынан айырды, өйткені олар алкогольді асыра пайдаланды және балаларға тиісті тәрбие бермеді,

Олардың бұл мінез-құлқы балаларға нашар әсер етті, сонымен қатар сот ата-анасынан алимент өндіртіп алды.

Ата-аналар қорғаншылық және қамқоршылық ұйымдарына өздерін ата-ана құқықтарынан заңсыз айырды деп жүгінді. Бірақ қорғаншылық және қамқоршылық ұйымы оларға бұл мәселелерді қарастырмайтынын түсіндірді.

Сұрақ:

1. Соттың әрекеті заңды ма?

2. Ерлі-зайыпты Федоровтар қандай органға жүгінуі керек?

3.Ерлі-зайыптылар өз құқықтарын қалпына келтіре алатынын түсіндіріңіз.

№3- тапсырма

Азаматтар Иванова В. Л. және Иванов С.К. азаматтық некеде болды, оны діни мекемеде тіркеді. Бірге тұру кезінде мүлік пайда болды, бірлескен кәмелетке толмаған балалар болмады, олардың некелері бұзылды. Азамат В. Л. Иванова некені бұзу және мүлікті бөлу үшін сотқа жүгінді. Бірақ сот одан бас тартты.

Сұрақ:

1)Соттың әрекеті дұрыс па?

2)Нормативтік актінің мақаласына сілтеме жасай отырып түсіндіріңіз.

Неке жасасуға кедергі келтіретін жағдайларды шешіңіз және шарттарын көрсетіңіз ?

№4- тапсырма

Әйелі мен екі кәмелетке толмаған баласы бар, Астанада тұратын 50 жастағы Н. азамат Шымкентте тұратын 45 жастағы М. азаматпен некеге тұру туралы өтініш берді. Оларды некеге тіркеуден бас тартты. Неліктен?

№5- тапсырма

Үш жыл бойы жас жігітпен кездескен 22 жастағы қыздың туыстары оған: "Егер сіз біздің Ольгамен заңды некеге тұрмасаңыз, онда сіз одан әрі жұмысыңызды жоғалтасыз және одан әрі мансабыңызға түбегейлі балта шабасыз", - деді. Ольганың туыстары қандай құқықтық нормаларды бұзып отыр.

№6- тапсырма

Азамат Петров В. (19 жаста) және Иванян и. (16 жаста) АХАТ ұйымдарына некеге тұру туралы өтініш берді. Оларға бас тартылды. Неліктен?

№ 7- тапсырма

Некеден кейін азамат Ветрова күйеуінің тұқым қуалайтын психикалық аурумен ауыратынын білді. Ол АХАТ ұйымдарына некені бұзу туралы өтінішпен жүгінді. Онда ол

күйеуінің ауруын ажырасудың негізгі себебі ретінде көрсетті. Ветрованың мұндай құқығы бар ма?

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері: Ауызша сұрау, тапсырмаларды орындау.

7. Әдебиет:

Негізгі:

1. Газизова Н. С. Құқық негіздері : оқу құралы / Н. С. Газизова. - Алматы : New book, 2022. - 256 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Г 12-289504)
2. Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 1 кітап : оқулық 2 кітаптан тұрады / құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 384 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Қ 18-465398)
3. Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 2 кітап : оқулық 2 кітаптан тұрады / құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 368 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Қ 18-032046)

Қосымша:

1.Шоу, м. н. Халықаралық құқық [Мәтін] = халықаралық заң : Т. 1 оқулық / М.Н. Шоу. - 8-ші басылым. - Нұр-Сұлтан: Ұлттықаудармабюросы, 2019. - 640 бет : (Рухани жаңғыру).

2. Шоу м. н. халықаралық құқық = халықаралық заң: Т. 2 оқулық / М.Н. Шоу. - 8-ші басылым. - [б. М.]: Ұлттықаудармабюросы, 2019. - 716 бет : (Рухани жаңғыру)

Электрондық ресурстар:

1. 1. Құқық негіздері. Қазақбаева Ж.Р., 2019 оқу құрал. Aknurpress / https://aknurpress.kz/login

2. Н.К. Казманов. РМЭБ/http://rmebrk.kz/

Құқық және экономика негіздерін оқыту әдістемесі : "Құқық және экономика негіздері" мамандығының студенттеріне арналған оқу-әдістемелік кешен. / Құраст. Н.К. Казманов. - Ақтөбе: С. Бәйішев атындағы АУ-нің оқу-әдістемелік бөлімі, 2016. - 132 б

3. Основы антикоррупционной культуры [Электронный ресурс]: учебное пособие / под ред. Б. С. Абдрасилова. - Электрон. текстовые дан. (702Мб). - Астана : Акад. Гос. упр. при Президенте РК, 2016. - 176 с.

8. Бақылау:

1.Сот қандай жағдайларда некені жарамсыз деп таниды?
2.Қандай жағдайларда әйелінің келісімінсіз некені бұзу мүмкін емес?
3.Ерлі-зайыптылардың ортақ бірлескен меншігіне не жатады?
4.Қай мемлекеттік ұйым балалардың мүдделерін қорғайды?
5.Ата-аналардың қандай міндеттері бар?
6.Сотта баланың пікірі қай жастан бастап ескеріледі?
7.Қандай жағдайларда ата-ана құқығынан айыру орын алады?
8.Қамқоршылық кімге тағайындалады?

№6-сабақ

1.Тақырыбы: Қазақстан Республикасы қаржы құқығының негіздері.

2. Мақсаты: білім алушылардың ҚР қаржы құқығының негізгі ережелерін меңгеруі

3. Оқыту міндеттері:

- қаржылық құқығының пәні мен әдісіне сипаттама беру;
- қаржылық бақылаудың міндеттерін, түрлері мен әдістерін қарастыру;
- салық төлеушінің құқықтары мен міндеттерін түсіну;

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1.Қаржы құқығының түсінігі, пәні мен әдісі.
2. Қаржылық бақылаудың түсінігі, міндеттері, түрлері мен әдістері.
3. ҚР бюджеттік жүйесі. Бюджет түрлері мен деңгейлері.
4. ҚР салық жүйесі. Салық төлеушілер, олардың құқықтары міндеттері.
5. Салықтар және бюджетке төленетін өзге де міндетті төлемдер. Түсінік және түрлері.
6. Жалпы және арнайы салық режимдері. Салықтық бақылау нысандары.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары: дөңгелек үстөл

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері:
Тапсырмаларды талқылау

7. Әдебиет:

Негізгі:

1. Газизова Н. С. Құқық негіздері : оқу құралы / Н. С. Газизова. - Алматы : New book, 2022. - 256 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Г 12-289504)
2. Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 1 кітап : оқулық 2 кітаптан тұрады / құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 384 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Қ 18-465398)
3. Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 2 кітап : оқулық 2 кітаптан тұрады / құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 368 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Қ 18-032046)

Қосымша:

1.Шоу, м. н. Халықаралық құқық [Мәтін] = халықаралық заң : Т. 1 оқулық / М.Н. Шоу. - 8-ші басылым. - Нұр-Сұлтан: Ұлттықаудармабюросы, 2019. - 640 бет : (Рухани жаңғыру).
2. Шоу м. н. халықаралық құқық = халықаралық заң: Т. 2 оқулық / М.Н. Шоу. - 8-ші басылым. - [б. М.]: Ұлттықаудармабюросы, 2019. - 716 бет : (Рухани жаңғыру)

Электрондық ресурстар:

1. 1. Құқық негіздері. Қазақбаева Ж.Р., 2019 оқу құрал. Aknurpress / https://aknurpress.kz/login
2. Н.К. Казманов. РМЭБ/http://rmebrk.kz/
Құқық және экономика негіздерін оқыту әдістемесі : "Құқық және экономика негіздері" мамандығының студенттеріне арналған оқу-әдістемелік кешен. / Құраст. Н.К. Казманов. - Актөбе: С. Бәйішев атындағы АУ-нің оқу-әдістемелік бөлімі, 2016. - 132 б
3. Основы антикоррупционной культуры [Электронный ресурс]: учебное пособие / под ред. Б. С. Абдрасилова. - Электрон. текстовые дан. (702Мб). - Астана : Акад. Гос. упр. при Президенте РК, 2016. - 176 с.

8. Бақылау:
1. Қаржы құқығының пәні дегеніміз не?
2. Қаржылық бақылаудың міндеттері қандай?
3.Бюджет түрлері мен деңгейлерін атаңыз?
4. Негізгі салықтар және бюджетке төленетін өзге де міндетті төлемдерді атаңыз.
6.Салықтық бақылаудың қандай формалары бар?

№7-сабақ

1.**Тақырыбы: Қазақстан Республикасы еңбек құқығы мен әлеуметтік қамсыздандыру құқығы негіздері.**

2. **Мақсаты**: білім алушылардың еңбек құқығының негізгі ережелерін меңгеруі.

3. Оқыту міндеттері:

- еңбек құқығының ерекшеліктеріне сипаттама беру;
- еңбек құқығының қайнар көздері мен қағидаларын қарастыру;
- еңбек шартының түсінігін, оның түрлері мен нысандарын түсіну;

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Еңбек құқығының пәні, әдісі, жүйесі және қайнар көздері.
2. Жұмыспен қамту және жұмыспен қамтудың құқықтық негіздері.
3. Жеке еңбек шарты.
4. Ұжымдық шарттар мен келісімдер
5. Жұмыс уақыты. Демалыс уақыты.
6. Жалақы. Кепілдіктер мен өтемақылар.
7. Еңбекті қорғау. Еңбек тәртібі. Материалдық жауапкершілік
8. Еңбек даулары.
9. ҚР-ндағы зейнетақымен қамсыздандырудың құқықтық негіздері
10. Оқу құралдары, түсінігі және түрлері.
11. Міндетті әлеуметтік сақтандырудың құқықтық негіздері.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары: шағын топпен жұмыс

№1-тапсырма

Қоғамдық көлікте қалта ұрлығын жасаған бір топ кәмелетке толмағандар әкімшілік жауапкершілікке тартылды. Әкімшілік комиссия кезінде бұл балалардың ешқайсысы еш жерде жұмыс істемегені және еш жерде оқымағаны анықталды. Комиссия мүшелері оларды жұмысқа тарту туралы шешім шығарды.

1) Еңбекке мәжбүрлеу туралы шешім дұрыс қабылданды ма?

№2-тапсырма

Республика аумағында таратылатын бір басылымда мынадай мазмұндағы жарнама жарияланды:"Алматы қаласындағы мейрамханалардың біріне 20-30 жас аралығындағы, орыс ұлтты, міндетті түрде жоғары білімі бар, дінге сенбейтіндер жұмысқа шақырылады".

1) Жарнамада көрсетілген шарттар заң нормаларына қайшы келе ме?

2) Осындай мазмұндағы жарнамаларды жариялайтын басылымдарды жауапкершілікке тартуға бола ма?

№3-тапсырма

Талдықорған қаласының тұрғыны Алексеев штаттардың қысқаруына байланысты қызметтен босатылды. Ол бұл жөніндегі хабарламаны жұмыс аяқталғанға дейін бір сағат бұрын ғана алды.

1) Әкімшіліктің шешімі дұрыс па?

2) Әкімшілік қызметкерге жұмыс орнын қысқарту туралы алдын ала хабарлауға міндетті ме?

3) Әкімшілік қандай заңсыз әрекеттер жасады?

№4- тапсырма

Азамат Қалиев Қызылорда қаласындағы кәсіпорындардың біріне жұмысқа орналасты. Алайда, бір аптадан кейін ол әкімшілікке жұмыстан босату туралы өтініш жазды. Зауыт әкімшілігі қызметкердің өтінішін қанағаттандырудан бас тартты

1) Әкімшіліктің шешімінде заңсыз әрекеттер бар ма?

2) Жұмыстан шығару тәртібі туралы айтып беріңізші?

№5- тапсырма

Катя автобус жүргізушісі болуды көптен армандаған. Осындай өтінішпен ол қалалық көлік кәсіпорнына жүгінді. Кәсіпорын директоры қыздың жынысына және оның жұмыс түріне сәйкес келмеуіне сілтеме жасай отырып, оның өтінішін қабылдаудан бас тартты.
1) Бұл жағдайда директордың бас тартуы орынды ма?
2) Катя қай органға шағымдануы керек?
№6- тапсырма
"Азурит" ЖШС әкімшілігі өз қызметкерлерін кәмелетке толмағандардан, мүгедектерден, жүкті әйелдерден басқаларды, жұмыс жоспарын орындау қажет деген уәжбен олардың келісімінсіз үстеме жұмысқа тартты. Алайда, Токарева И. Т. үстеме жұмысты орындауға қарсы болды. Әкімшілік бұйрық шығарып, оған сөгіс жариялады.
Сұрақтар:
1. Әкімшіліктің өз қызметкерлерін олардың келісімінсіз үстеме жұмысқа тартуға құқығы болды ма?
2. Қандай жағдайларда әкімшілік өз қызметкерлерін олардың келісімінсіз үстеме жұмысқа тарта алады?
3. Қызметкер И.Т. Токареваға қатысты әкімшіліктің әрекеттері заңды ма?
№7- тапсырма
Жұмысқа қабылдану кезінде С. Т. Иванов пен "Авангард" ЖШС әкімшілігі ЖЕШ-ның бар талаптарын талқыланды. Тараптардың келісімі бойынша қызметкер С. Т. Ивановқа 2 айдан аспайтын сынақ мерзімі белгіленді. Бірақ бұл ЖЕШ-нда көрсетілмеген. Алайда, "Авангард" ЖШС әкімшілігі жұмысқа қабылдау туралы бұйрықта сынақ мерзімі туралы С.И.Ивановқа көрсетіліп, қолхатпен жарияланды.
Сұрақтар:
1. Сынақ мерзімін белгілеу заңды деп санала ма? Түсіндіріңіз.
2. "ҚР Еңбек туралы" Заңында қандай мерзім белгіленген.
№ 8- тапсырма
17 жастағы Маршалкин мәдениет сарайына декоратор болып жұмысқа қабылданды. Оның ата-анасы еңбек шартын бұзуды талап етті, өйткені олар жұмысқа келісім бермеді.
Сұрақтар:
1. Ата-аналардың талаптары заңды ма?
2. Маршалкин еңбек құқығының субъектісі бола ала ма және жұмыс берушімен еңбек қатынастарына түсе ала ма?
№9- тапсырма
Жұмысқа орналасу туралы хабарландыру: "25 жастан аспаған, жаман әдеттері жоқ, компьютерде және екі шет тілінде (жақсырақ ағылшын және француз) жұмыс істеу дағдыларын меңгерген жағымды келбеті бар әйел хатшы қажет. Қазақстандық азаматтығы, жоғары білімі және осы жерде есепте тұруы (тіркелуі) міндетті. Соңғы жұмыс орнынан жұмыс берушіден ұсыныс және кірістер туралы анықтама ұсыну қажет.
1) Хабарландыруда баяндалған талаптар ҚР заңнамасына сәйкес келе ме?
№10- тапсырма
Жұмысты аяқтағаннан кейін автослесарь Иванов автопарктің киім ауыстыратын бөлмесінде алкогольді ішімдіктерді іше бастады. Оны куәландыруға жіберілген медициналық бөлім Ивановтың қанында алкогольдің едәуір мөлшері бар екендігін растады. Келесі күні әкімшілік Ивановқа қатаң сөгіс жариялау туралы бұйрық шығарды.
1) Әкімшіліктің шешімі заңды ма?
№11- тапсырма

Мұғалім Галкинаға жалақы күні мектеп әкімшілігі төлем карточкасын уақтылы жібермеген мектеп бухгалтерінің немқұрайлылығына байланысты оның жалақысын төлеуді бір айға кешіктіретінін түсіндірді. 16 күннен кейін Галкина жұмысқа шықпады және әкімшілікке өзіне тиесілі жалақыны төлегеннен кейін ғана өз міндеттерін бастайтынын жазбаша түрде мәлімдеді.

1).Галкинаның әрекеттері заңды ма? Жағдайға түсініктеме беріңіз

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері:

Ауызша сұрау, тапсырмаларды орындау.

7. Әдебиет:

Негізгі:

1. Газизова Н. С. Құқық негіздері : оқу құралы / Н. С. Газизова. - Алматы : New book, 2022. - 256 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Г 12-289504)
2. Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 1 кітап : оқулық 2 кітаптан тұрады / құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 384 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Қ 18-465398)
3. Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 2 кітап : оқулық 2 кітаптан тұрады / құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 368 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Қ 18-032046)

Қосымша:

1.Шоу, м. н. Халықаралық құқық [Мәтін] = халықаралық заң : Т. 1 оқулық / М.Н. Шоу. - 8-ші басылым. - Нұр-Сұлтан: Ұлттықаудармабюросы, 2019. - 640 бет : (Рухани жаңғыру).
2. Шоу м. н. халықаралық құқық = халықаралық заң: Т. 2 оқулық / М.Н. Шоу. - 8-ші басылым. - [б. М.]: Ұлттықаудармабюросы, 2019. - 716 бет : (Рухани жаңғыру)

Электрондық ресурстар:

1. 1. Құқық негіздері. Қазақбаева Ж.Р., 2019 оқу құрал. Aknurpress / https://aknurpress.kz/login
2. Н.К. Казманов. РМЭБ/http://rmebrk.kz/
Құқық және экономика негіздерін оқыту әдістемесі : "Құқық және экономика негіздері" мамандығының студенттеріне арналған оқу-әдістемелік кешен. / Құраст. Н.К. Казманов. - Ақтөбе: С. Бәйішев атындағы АУ-нің оқу-әдістемелік бөлімі, 2016. - 132 б
3. Основы антикоррупционной культуры [Электронный ресурс]: учебное пособие / под ред. Б. С. Абдрасилова. - Электрон. текстовые дан. (702Мб). - Астана : Акад. Гос. упр. при Президенте РК, 2016. - 176 с.

8. Бақылау:

1. Еңбек құқығының мәні неде?
2. Еңбек қатынастарының субъектісі кім?
3. Әлеуметтік қамсыздандырудың негізгі функцияларын тізімдеңіз.
4. Мемлекеттік зейнетақы қоры қандай қызметті жүзеге асырады?
5. Ұжымдық шарттың сипаттамасын беріңіз.
6. Қандай ұйымдар еңбек дауларын қарастырады және қандай мерзімде?
7. ЖЕШ қандай мерзімдерге жасалады?
8.Тәртіптік жаза түрлерін тізімдеңіз. Олардың әкімшілік жазадан айырмашылығы неде?
9. Еңбекті қорғаудың анықтамасын беріңіз.

№8-сабақ

1. Тақырыбы: Қазақстан Республикасы қылмыстық құқығының негіздері.

2. Мақсаты: білім алушылардың ҚР қылмыстық құқығын меңгеруі.

3. Оқыту міндеттері:
- қылмыстық құқықтың ерекшелігін зерттеу;
- қылмыстық жазаның түрлерін қарастыру;
- қылмыс құрамы ұғымын түсіну

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:
1.Қылмыстық құқық ұғымы, қағидалары, міндеттері мен қайнар көздері.
2.Қылмыс пен қылмыстық теріс қылық ұғымдары мен белгілері. Қылмыс санаттары.
3.Қылмыстық жауапкершілік: ұғымы және оның басталу негіздері.
4.Әрекеттің қоғамға қауіптілігі мен заңға қайшылығын жоятын мән-жайлар.
5. Қылмыстық жаза: түсінігі, мақсаттары мен түрлері.
6. Кәмелетке толмағандардың қылмыстық жауапкершілігі.
7. Жеке адамға қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар.
8..Қазақстандағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрестің заңнамалық негізі.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары: шағын топпен жұмыс

Талқылауға арналған сұрақтар:
1. Өлім жазасы: оң және теріс жақтары.
2. Медициналық қылмыстық құқық бұзушылықтар.
3. Халық денсаулығына және имандылыққа қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар.

Пікірталас-белгілі бір мәселені ұжымдық талқылау немесе әртүрлі позицияларды, идеяларды, пікірлерді, ұсыныстарды және ақпаратты салыстыру.

1. Бағдар-кезең
- проблеманы, пікірталас мақсаттарын қалыптастыру
- дискутанттармен танысу
- пікірталасқа қатысушыларды ынталандыру
- ережелерді, регламенттерді белгілеу
- іскерлік ахуалды тұрақты ұстап тұру
- терминдерді нақтылау, нақты қолдану және олардың даусыз болуы

2. Бағалау-кезең
- пікірсайысшылардың сөз сөйлеуі, сұрақтарға жауаптар
- пікірлердің, идеялардың, ұсыныстардың максималды көлемін жинау
- әр қатысушының жеке белсенділігін сақтау
- жеке амбициялар мен тақырыптан ауытқулардың жолын кесу
- шағын қорытындыларды шығару

3. Шоғырландыру-кезең
- пікірталас нәтижелерін талдау
- келісу-пікірлерді, ұстанымдарды шоғырландыру
- шешімді бірлесіп тұжырымдау
- шешім қабылдау

Жағдаяттық тапсырмалар:

№1-тапсырма

Кетовтың өтініші бойынша Сидоров үлкен сомаға Кротовты өлтірді, содан кейін ол үнемі бірге тұратын өзінің танысы Козловаға келіп, осы туралы барлығын айтты. Козлова қанды көйлегін жуып, кісі өлтірген пышақты жасырды, содан кейін Сидоровтың өтініші бойынша Кетовке шартты суммаға барды. Сумманың бір бөлігін Сидоров Козловаға берді.

Сұрақ:

1)Қылмыс құрамының барлық элементтері мен бағаланатын белгілерімен жасалған әрекеттердің дәрежелерін беріңіз және талдаңыз.

№2-тапсырма

Түнде үйге оралған Гвоздевке тонау мақсатында шабуыл жасалды. Қарақшылардан қашып, Гвоздев қоршаудан секіріп, бірінші қабаттағы терезелерінің біріндегі әйнекті сындырып, бөлмеге кірді. Үй иесі Семенов сынған әйнектің шуы мен сықырлауынан оянып, бөлмедегі белгісіз азаматты көріп, оны қарақшы деп қателесіп, ұра бастады. Гвоздевтің денсаулығына ауыр зиян келді.

Сұрақ:

1) Іс-әрекеттің дәрежесін беріңіз.

№3- тапсырма

Емхананың емдеу кабинетінің медбикесі Петренко науқас Мурашованың тамырына бром енгізуі керек еді. Ол шкафтан (әдетте тұрған жерден) түссіз сұйықтық бөтелкесін алып, затбелгісіне қарамай науқасқа тамыры арқылы құяды. Артынша Мурашовада құрысулар басталды. Петренко салғырттығынан науқасқа улы зат-дикаинді енгізгені белгілі болды. Шұғыл қабылданған шараларға қарамастан, Мурашовты құтқару мүмкін болмады. Бір сағаттан кейін ол қайтыс болды.

Петренконың жасаған қылмысының объективті жағын сипаттаңыз?

№4- тапсырма

Ресейде іссапарда жүргенде ҚР азаматы Нығматов ұрлық жасады, бірақ ол жерде қылмыстық жауапкершілікке тартылған жоқ, іссапар мерзімі аяқталғаннан кейін ол Қазақстан Республикасына оралды.

Сұрақ:

1) Нығматов ҚР-да қылмыстық жауапкершілікке тартыла ма?

2) Егер солай болса, онда қандай шарттар сақталу керек?

№5- тапсырма

Науқас П.А.Ивановтың туыстарына бас дәрігер оған шұғыл операция қажет екенін, бірақ жалпы кезекте операцияны "өте ұзақ күтуге"тура келетінін анық ашық айтады.

Сұрақ:

1)Қандай құқық бұзушылық туралы айтылып отыр?

№6- тапсырма

Құпия әскери нысандарды суретке түсіру кезінде шет мемлекетке қызмет ететін азамат ұсталды.

Сұрақ:

1)ҚР ҚК бойынша шетелдіктердің жауапкершілігі туралы мәселе қалай шешіледі?

№7- тапсырма

Ресейде іссапарда жүрген Қазақстан азаматы Мерзаев жергілікті тұрғынмен төбелесіп, оған орташа ауырлықтағы дене жарақатын келтірді.

Сұрақ:

Мерзаев қай елдің заңы бойынша жауапты болуы керек?

№8- тапсырма

Шет мемлекеттің портында қазақстандық кеменің тұрағы кезінде жолаушылар Зулкарнаев пен Иванов арасында кеме бортында төбелес болды, оның барысында Зулкарнаев Ивановты жарақаттады.

Сұрақ:

кеме қай мемлекеттің аумағы болып танылады?

Зулкарнаевтың жауапкершілігі туралы мәселені шешіңіз.

Сыбайлас жемқорлық бойынша тапсырмалар:

Мәселе сыбайлас жемқорлықтың қандай түрі туралы екенін және бұл әрекеттің зиянды салдары қандай екенін анықтаңыз?

1. Қала әкімшілігі ұзақ уақыт бойы кәсіпкер К. Р. Соловьевтің өтініші бойынша жер учаскесімен мәселені шешуді кешіктіруде.

2. Жол қозғалысы ережелерін мас күйінде бұзған кезде жүргізуші Р. Садықов жол полициясы қызметкеріне ақша төледі. Соңғы хаттаманы толтырудың орнына ақшаны алып, Р. Садықовты босатты.

3. Пациенттерге тегін берілетін дәрі-дәрмектерді таратуға жауапты мемлекеттік қызметші А. Н.Ковалев дәрі-дәрмектердің бір бөлігін жеке дәріханаларға оларды әрі қарай жоғары бағамен сату үшін жіберді.Сыбайлас жемқорлықтың қандай түрі туралы айтылып отырғанын және бұл әрекеттің зиянды салдары қандай екенін анықтаңыз.

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері: Ауызша сұрау, тапсырмаларды орындау.

7. Әдебиет:

Негізгі:

1. Газизова Н. С. Құқық негіздері : оқу құралы / Н. С. Газизова. - Алматы : New book, 2022. - 256 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Г 12-289504)

2. Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 1 кітап : оқулық 2 кітаптан тұрады / құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 384 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Қ 18-465398)

3. Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 2 кітап : оқулық 2 кітаптан тұрады / құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 368 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Қ 18-032046)

Қосымша:

1.Шоу, м. н. Халықаралық құқық [Мәтін] = халықаралық заң : Т. 1 оқулық / М.Н. Шоу. - 8-ші басылым. - Нұр-Сұлтан: Ұлттықаудармабюросы, 2019. - 640 бет : (Рухани жаңғыру).

2. Шоу м. н. халықаралық құқық = халықаралық заң: Т. 2 оқулық / М.Н. Шоу. - 8-ші басылым. - [б. М.]: Ұлттықаудармабюросы, 2019. - 716 бет : (Рухани жаңғыру)

Электрондық ресурстар:

1. 1. Құқық негіздері. Қазақбаева Ж.Р., 2019 оқу құрал. Aknurpress / https://aknurpress.kz/login

2. Н.К. Казманов. РМЭБ/http://rmebrk.kz/
Құқық және экономика негіздерін оқыту әдістемесі : "Құқық және экономика негіздері" мамандығының студенттеріне арналған оқу-әдістемелік кешен. / Құраст. Н.К. Казманов. - Ақтөбе: С. Бәйішев атындағы АУ-нің оқу-әдістемелік бөлімі, 2016. - 132 б

3. Основы антикоррупционной культуры [Электронный ресурс]: учебное пособие / под ред. Б. С. Абдрасилова. - Электрон. текстовые дан. (702Мб). - Астана : Акад. Гос. упр. при Президенте РК, 2016. - 176 с.

8. Бақылау:

1.Қылмыстық құқықтың анықтамасын беріңіз.

2.Қандай әрекет қылмыс деп танылады? Қылмыс белгілерін атаңыз.

3.Жаза қандай мақсатта қолданылады?

4.Сыбайлас жемқорлық қандай формаларда көрінеді?

5.Сыбайлас жемқорлықтан туындаған саяси салдарды атаңыз.

6.Сыбайлас жемқорлыққа не себеп болды?

№ 9(1)сабақ

1.Тақырыбы: Қазақстан Республикасы экологиялық құқық пен жер құқығының негіздері. Қазақстан Республикасының Құқық қорғау ұйымдары.

2. Мақсаты: білім алушылардың ҚР экологиялық, жер құқығы негіздерін меңгеруі.Қазақстан Республикасының құқық қорғау органдарының жүйесі.

3. Оқыту міндеттері:

- ҚР Экологиялық кодексінің негізгі ережелерін қарастыру;
- ҚР Жер туралы кодексінің негізгі ережелерін зерделеу
- құқыққорғау ұйымдарының жүйесін және олардың негізгі функцияларын қарастыру

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Экологиялық құқық түсінігі, әдісі, жүйесі
2. Табиғатты пайдалану мен қоршаған ортаны қорғаудың негізгі қағидалары.
3. Табиғи ресурстарға меншік құқығының, табиғатты пайдалану құқығының жалпы сипаттамасы.
4. Экологиялық құқық бұзушылықтар үшін жауапкершілік.
5. Жер құқығы ұғымы, пәні және жүйесі.
6.Меншік құқығы, жерді пайдалану құқығы және жерге өзге де заттық құқықтар.
7. Жер заңнамасын бұзғаны үшін жауапкершілік.
8.ҚР құқыққорғау ұйымдары жүйесінің жалпы сипаттамасы және анықтамасы.
9. ҚР прокуратурасының құқықтық мәртебесі, прокуратура қызметкерлерінің өкілеттіері мен құқықтық мәртебесі.
10. Өртке қарсы қызмет ұйымдары.
11. ҚР Ішкі істер ұйымдарының құқықтық мәртебесі.
12. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет және экономикалық тергеу қызметі
13. Соттың қызметін және ұйымдастырылуының қағидалары
14. Әділет министрлігі және оның органдары
15. Адвокатура және нотариат. Заң көмегі-ұғым
16. ҚР қауыпсыздық комитеты: органдарының жүйесі, мақсаты және міндеті.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары: шағын топпен жұмыс

Шағын топтарда талқылауға арналған сұрақтар:

1. Прокуратураның құқықтық мәртебесі, прокуратура қызметкерлерінің өкіліттіктері мен құқықтық мәртебесі.
2.Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет және экономикалық тергеу қызметі
3. ҚР Ішкі істер ұйымдарының құқықтық мәртебесі.

Тапсырмалар:

№1-тапсырма.

Азамат А. Батырбаев Астана қаласының Интернациональный кентінде жеке меншік жер учаскесінің иесі бола отырып, жеке үй салуға шешім қабылдады. Құрылыс жылынан кейін, іргетасы құйылып, қабырғалары тұрғызылған кезде, А. Батырбаевқа азамат Батырбаевтың үй салу туралы хабарламамен мемлекеттік органдарға жүгінбегенін дәлелдей отырып , осы учаскеде үй салуға құқығы жоқ екендігі туралы хабарлама келді. Сұрақ: Егер үй салып жатқан адам оның толық иесі болса, мемлекеттік ұйымдардың жеке меншікте үй салуға тыйым салу құқы бар ма?

№2-тапсырма.

Жас жұбайлар Астанадан Бурабайға көшіп келіп, жер телімін іздей бастады. Олар онда табиғи аймаққа жақын жер телімінің сатылатыны туралы хабарландыру тапты.

Келіссөздерден кейін ерлі-зайыптылар учаскені сатып алуға шешім қабылдады, бірақ оны сатып алғаннан кейін бұл учаске орман қорының жерлеріне қатысты болып шықты ,ал жастардың бұл учаскені пайдалануға құқығы жоқ.
Сұрақ: Мемлекеттік ұйымдардың әрекеттері заңды ма?
Ерлі-зайыптылар қайда баруы керек?
6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері: Ауызша сұрау, тапсырмаларды орындау.
7. Әдебиет:
Негізгі:
1. Газизова Н. С. Құқық негіздері : оқу құралы / Н. С. Газизова. - Алматы : New book, 2022. - 256 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Г 12-289504)
2. Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 1 кітап : оқулық 2 кітаптан тұрады / құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 384 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Қ 18-465398)
3. Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 2 кітап : оқулық 2 кітаптан тұрады / құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 368 бет. с. (Шифр 67(5Каз)я73/Қ 18-032046)
Қосымша:
1.Шоу, м. н. Халықаралық құқық [Мәтін] = халықаралық заң : Т. 1 оқулық / М.Н. Шоу. - 8-ші басылым. - Нұр-Сұлтан: Ұлттықаудармабюросы, 2019. - 640 бет : (Рухани жаңғыру).
2. Шоу м. н. халықаралық құқық = халықаралық заң: Т. 2 оқулық / М.Н. Шоу. - 8-ші басылым. - [б. М.]: Ұлттықаудармабюросы, 2019. - 716 бет : (Рухани жаңғыру)
Электрондық ресурстар:
1. 1. Құқық негіздері. Қазақбаева Ж.Р., 2019 оқу құрал. Aknurpress / https://aknurpress.kz/login
2. Н.К. Казманов. РМЭБ/http://rmebrk.kz/
Құқық және экономика негіздерін оқыту әдістемесі : "Құқық және экономика негіздері" мамандығының студенттеріне арналған оқу-әдістемелік кешен. / Құраст. Н.К. Казманов. - Ақтөбе: С. Бәйішев атындағы АУ-нің оқу-әдістемелік бөлімі, 2016. - 132 б
3. Основы антикоррупционной культуры [Электронный ресурс]: учебное пособие / под ред. Б. С. Абдрасилова. - Электрон. текстовые дан. (702Мб). - Астана : Акад. Гос. упр. при Президенте РК, 2016. - 176 с.
8. Бақылау: Сұрақтар
1. Жер телімін меншікке рәсімдеу үшін қандай құжаттар қажет?
2. Жер құқығының қайнар көздеріне не жатады?
3. Экологиялық құқықнің қайнар көздеріне не жатады?
4. ҚР Прокуратураның құқықтық мәртебесі, прокуратура қызметкерлерінің өкілеттігі мен құқықтық мәртебесі қандай
5. Өртке қарсы қызмет ұйымдары.
6. ҚР Ішкі істер ұйымдарының құқықтық мәртебесі.
7. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет және экономикалық тергеу қызметі

№9 (2) сабақ
1. Тақырыбы: Экономикалық теорияның пәні және зерттеу пәні.
2. Мақсаты: білім алушыларға экономикалық теорияның пәні мен әдісі туралы теориялық білім беру.
3. Оқыту міндеттері: білім алушыларды:

-экономикалық теорияның зерттеу объектісімен;
-экономикалық мектептердің теориялық көзқарастарының мазмұнымен;
-экономикалық теорияның негізгі қызметтерімен;
-экономикалық категориялар мен заңдардымен таныстыру.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1.Экономикалық ғылымның пайда болуы және дамуының негізгі кезеңдері.
2.Экономикалық теория пәні. Экономикалық теория қызметтері.
3.Экономиканы ғылыми танудың әдістері мен құралдары. Экономикалық категориялар мен заңдар.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқыту мен оқытудың негізгі формалары/ әдістері/ технологиялары: шағын топпен жұмыс

Тақырыптың негізгі сұрақтарын талқылау.
Кестені толтырыңыздар:

1 вариант бойынша:

Әр түсінікке (терминге) тиесілі анықтаманы қойыңыз:

Терминдер	**Анықтамалар**
1. Экономика	а) бұл - шектеулік және таңдау туралы ғылым
2. Микроэкономика	б) бұл - шаруашылықты жалпы зерттейтін ғылым
3. Макроэкономика	в) бұл - тұтынушылар және фирма туралы ғылым
4. Дәстүрлі экономика	г) бұл - дәстүрге негізделген экономика
5. Нарықтық экономика	д) Не өндіру, қалай өндіру, тауарлар мен қызметтерді кім пайдаланады
6. Бұйрықтық экономика	е) жеке меншікті жойған жоспарлы экономика
7. Экономиканың негізгі сұрақтары	ж)бұл - жеке меншікке, бәсеке мен еркін баға қалыптасуына негізделген экономика

Өз нұсқауыңызды кестеге толтырыңыз:

1	2	3	4	5	6	7

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрдері: Тестілеу, ауызша, жазбаша сұрау әдісінің бағалау өлшемдеріне сәйкес жүргізіледі.

7. Әдебиет:

Негізгі:

1.Таскымбаева, С. М. Основы экономической теории [Текст] : учеб.пособие / С. М. Таскымбаева, Ф. М. Каратаева. - Караганда : АҚНҰР, 2017. - 200 с

Дополнительная:

Қосымша:

1.Блак Джон Оксфорд экономика сөздігі = A dictionary of economics / сөздік; Н. Хашимзаде, М. Гарет. - 5th ed. - Нұр-Сұлтан: Ұлттық аударма бюросы, 2019. - 608 бет.

2.Шағын бизнестегі менеджмент: кәсіп бастау және венчурді дамыту = Small Business Management: Launching & Growing Entrepreneurial Ventures : окулық / Г. Лонгенекер [және т.б.] ; ред. А. Б. Исембердиева ; Қаз. тіл ауд. А. Қуанышбекова. - 18-ші бас. - Алматы : "Ұлттық аударма бюросы" қоғамдық қоры, 2020. - 704 б.

Электрондық ресурстар:

1. Денсаулық сақтаудағы экономика және маркетинг.
Төлебаев Ж.С., Сыздықова К.Ш., Маукенова А.А., 2019. Aknurpress
https://aknurpress.kz/login

2.Макроэкономика. Есиркепова А.М. , 2017. Aknurpress https://aknurpress.kz/login
Н.К. Казманов. РМЭБ/http://rmebrk.kz/

3.Құқық және экономика негіздерін оқыту әдістемесі : "Құқық және экономика негіздері" мамандығының студенттеріне арналған оқу-әдістемелік кешен. / Құраст. Н.К. Казманов. - Ақтөбе: С. Бәйішев атындағы АУ-нің оқу-әдістемелік бөлімі, 2016. - 132 б

8. Бақылау:

1. Меркантилизм мен физиократтардың теорияларының мазмұны қандай?
2. Классикалық буржуазиялық саяси экономия мен марксизмнің көзқарастары қандай?
3. Экономикалық теорияның пәні мен қызметтерін атаңыз.
4. Экономиканың ғылыми таным әдісерін атаңыз.
5. Экономикалық категориялар мен заңдардың мәнін анықтаңыз.

№10 сабақ

1. Тақырыбы: Қоғамдық өндіріс негіздері. Қоғамдық шаруашылықтың нысандары. Тауар және ақша.

2. Мақсаты: білім алушыларға қоғамдық өндірістің негізгі нысандары туралы теориялық білім беру.

3. Оқыту міндеттері: білім алушыларды:

- негізгі экономикалық ресурстармен;
- Ресурстардың шектеулігі мен шексіз қажеттіліктер проблемасы
-қоғамдық өндірісті ұйымдастырудың негізгі нысандарымен;
-тауар мәні мен оның негізгі қасиеттерімен;
-ақшаның пайда болу шарттары мен оның қызметтерімен таныстыру.

4.Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Өндірістік күштер мен өндірістік қатынастар.
2. Ресурстардың шектеулі проблемасы мен шексіз қажеттіліктер. Денсаулық сақтау экономикасының мәселелері.
3. Экономикалық жүйелердің типтері және олардың даму заңдылықтары.Дәстүрлі, әкімшілдік, нарықтық, аралас экономика.
4. Натуралды шаруашылық: мәні және эволюциясы. Тауар шаруашылығы: мәні және негізгі белгілері.

5.Тауар және оның қасиеттері.
6. Ақшаның пайда болуы, мәні мен қызметтері. Құн заңы және оның қызметтері.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқыту мен оқытудың негізгі формалары/ әдістері/ технологиялары: Шағын топпен жұмыс.

Тақырыптың негізгі сұрақтары сұрау. Қоғам мәселесі :«Экономикалық ресурстар шектеулі, ал қоғам қажеттіліктері шекшсіз». Бұл мәселе біздің мемлекетіміз қалай шешуде? (денсаулық сақтау саласында, басқа мемлекеттермен салыстыру).

Топты 4 кіші топтарға бөлеміз, әр кіші топ келесі проблемалық жағдайларды талқылайды:

1.Натуралды шаруашылықтың тауар өндірісіне өту себептері натуралды шаруашылықта болмаған еңбек бөлінісі мен қосымша өнім. Жай шаруашылықтан капиталистік өндіріске өтуге мүмкіндік беретін қандай өзгерістер боуы мүмкін?

2.Маркстік концепцияда тауардың екі қасиеті қарастырылады: сапалық (тұтыну құн) және сандық (құн). Маржиналистік концепцияда экономикалық игіліктің бір ғана қасиеті қарастырылады? пайдалылық. Мазмұны жағынан ол тұтыну құнымен сәйкес келеді. Осыдан келесі қорытынды жасауға бола ма: маржиналистік концепция игіліктің сандық бағалау проблемасын талқылымаған ба?

3.Алмасудың тарихи даму процесі оның жәй түрінен жалпы, эквивалентті және ақшалай формаларына өтумен сипатталған. Алмасудың әр формасында келесі кезеңге өтуге мүмкіндік беретін қандай кемшіліктер кездеседі?

4.Қоғамның дамуының белгілі бер кезеңінде алтын мен күміс ақша рөлін өздерінің ерекше қасиеттеріне байланысты орындаған. Алтын мен күмістің осы қасиеттерінен айырылуына нарықтың даму барысындағы қандай өзгерістер әсер етті?

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрдері: Тестілеу, ауызша, жазбаша сұрау әдісінің бағалау өлшемдеріне сәйкес жүргізіледі.

7. Әдебиеттер:

Негізгі:

1.Таскымбаева, С. М. Основы экономической теории [Текст] : учеб.пособие / С. М. Таскымбаева, Ф. М. Каратаева. - Караганда : АҚНҰР, 2017. - 200 с

Дополнительная:

Қосымша:

1.Блак Джон Оксфорд экономика сөздігі = A dictionary of economics / сөздік; Н. Хашимзаде, М. Гарет. - 5th ed. - Нұр-Сұлтан: Ұлттық аударма бюросы, 2019. - 608 бет.

2.Шағын бизнестегі менеджмент: кәсіп бастау және венчурді дамыту = Small Business Management: Launching & Growing Entrepreneurial Ventures : оқулық / Г. Лонгенекер [және т.б.] ; ред. А. Б. Исембердиева ; Қаз. тіл ауд. А. Қуанышбекова. - 18-ші бас. - Алматы : "Ұлттық аударма бюросы" қоғамдық қоры, 2020. - 704 б.

Электрондық ресурстар:

1. Денсаулық сақтаудағы экономика және маркетинг. Төлебаев Ж.С., Сыздықова К.Ш., Маукенова А.А., 2019. Aknurpress https://aknurpress.kz/login

2.Макроэкономика. Есиркепова А.М. , 2017. Aknurpress https://aknurpress.kz/login
Н.К. Казманов. РМЭБ/http://rmebrk.kz/

3.Құқық және экономика негіздерін оқыту әдістемесі : "Құқық және экономика негіздері" мамандығының студенттеріне арналған оқу-әдістемелік кешен. / Құраст. Н.К. Казманов. - Ақтөбе: С. Бәйішев атындағы АУ-нің оқу-әдістемелік бөлімі, 2016. - 132 б

8. Бақылау:

1. «Даумед» медициналық орталықтың өндірістік күштерін атаңыз. 3. Экономикалық теорияның пәні мен қызметтерін атаңыз.
2. Қандай мемлекеттер әкімшілдік экономикалық жүйемен дамуда?
3.Натуралды және тауарлы өндірістің белгілерін атаңыз.
4.Тауар мәні мен қасиеттері неде?
5.Ақшаның қызметтерін атаңыз.

№11 сабақ

1. Тақырыбы: Экономикалық институттар: меншік және кәсіпкерлік. Фирманың шығындары және табысы.

2. Мақсаты: білім алушыларға кәсіпкерліктің мәні, даму шарты мен түрлері теориялық білім беру.

3. Оқыту міндеттері: білім алушыларды:
-кәсіпкерлік туралы көзқарастар эволюциясымен;
-кәсіпкерліктің мәні мен даму шарттарымен;
-кәсіпкерліктің ұйымдық-құқықтық нысандарымен таныстыру;
-шығындар түсінігі, олардың түрлері мен есептеу әдістерімен;
-фирманың негізгі мақсаты – пайдамен;
-өндіріс шығындарын қысқартудың қажеттілігі мен бағыттарымен таныстыру.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:
1. Кәсіпкерліктің мәні. Кәсіпкерліктің даму жағдайлары. Кәсіпкерлік қызмет түрлері.
2. Кәсіпкерліктің ұйымдық-құқықтық нысандары. Қазақстанда кәсіпкерліктің дамуы.
3. Фирма шығындарының жіктелуі және түрлері. Сыртқы және ішкі, айқын және айқын емес, бухгалтерлік және экономикалық шығындар. Қарапайым пайда шығындар элементі ретінде.
4. Тұрақты және өзгермелі шығындар, өндіріс көлемінің өсуі кезіндегі олардың өзгерістерінің ерекшеліктері. Жалпы, орташа және шекті шығындар, олардың өзара байланысы.
5. Өндіріс шығындарын қысқартудың негізгі бағыттары.
6. Фирма табысы: жалпы, орташа, шекті. Фирманың пайданы жоғарылату шарты.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқыту мен оқытудың негізгі формалары/ әдістері/ технологиялары: шағын топпен жұмыс

Есеп пен жаттығулар:
1. А,Б,В тұлғалары «Янтарь» фирмасының иелері болып табылатын. Әрқайсысы жалпы табыстан 60, 30, 10 пайыз алып отырған. Фирма банкротқа ұшырайды, несие берушілер шағымы А тұлғасына берілді. Кәсіпкерліктің қай түрі туралы әңгіме жүруде?
2. Иванов, Петров, Сидоров фирманың үлескерлері болып табылады. Иванов пен Петровтың тәуелділікке байланысты жауапкершіліктері бар. Ал Сидоров шаруашылқ қызметке байланысты өзінің қосқан үлесіне сәйкес зиян кешуі мүмкін. Кәскіпкерліктің қай түрі жөнінде әңгіме жүруде?

Талқылау:
1.Егер білім алушы химия пәнінен бақылау жұмысына дайындалса, оны ішкі шығындарға жатқызуға бола ма?
2.Тұрақты түрде пайдалы жұмыс істейтін кәсіпорын қоғамдық көзқарас бойынша зиян келтіруі мүмкін бе? Егер иә дейтін болсаңыз, мысалдар келтіріңіз.
3.Республика кәсіпорындары анағұрлым рентабельді жұмыс істеуі үшін, сіздің пікіріңіз бойынша не істеу қажет?

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері: Тестілеу, ауызша, жазбаша сұрау әдісінің бағалау өлшемдеріне сәйкес чек-парақ бойынша жүргізіледі

7. Әдебиеттер:

Негізгі:

1.Таскымбаева, С. М. Основы экономической теории [Текст] : учеб.пособие / С. М. Таскымбаева, Ф. М. Каратаева. - Караганда : АҚНҰР, 2017. - 200 с

Дополнительная:

Қосымша:

1.Блак Джон Оксфорд экономика сөздігі = A dictionary of economics / сөздік; Н. Хашимзаде, М. Гарет. - 5th ed. - Нұр-Сұлтан: Ұлттық аудармa бюросы, 2019. - 608 бет.

2.Шағын бизнестегі менеджмент: кәсіп бастау және венчурді дамыту = Small Business Management: Launching & Growing Entrepreneurial Ventures : оқулық / Г. Лонгенекер [және т.б.] ; ред. А. Б. Исембердиева ; Қаз. тіл ауд. А. Қуанышбекова. - 18-ші бас. - Алматы : "Ұлттық аударма бюросы" қоғамдық қоры, 2020. - 704 б.

Электрондық ресурстар:

1. Денсаулық сақтаудағы экономика және маркетинг.
Төлебаев Ж.С., Сыздықова К.Ш., Маукенова А.А., 2019. Aknurpress https://aknurpress.kz/login

2.Макроэкономика. Есиркепова А.М. , 2017. Aknurpress https://aknurpress.kz/login
Н.К. Казманов. РМЭБ/http://rmebrk.kz/

3.Құқық және экономика негіздерін оқыту әдістемесі : "Құқық және экономика негіздері" мамандығының студенттеріне арналған оқу-әдістемелік кешен. / Құраст. Н.К. Казманов. - Ақтөбе: С. Бәйішев атындағы АУ-нің оқу-әдістемелік бөлімі, 2016. - 132 б

8. Бақылау:

1.Кәсіпкерліктің мәні мен даму жағдайларын анықтаңыз.
2.Кәсіпкерліктің қандай түрлерін білесіз?
3.Кәсіпкерліктің қандай ұйымдық-құқықтық нысандарын білесіз?
4.Қазақстанда шағын және орта бизнес қалай дамиды?
5.Ковид-19 пандемиясы кезінде ҚР-дағы шағын және орта бизнестің жағдайы қандай болды?

№12 сабақ

1. Тақырыбы: Нарық және бәсеке: мазмұны, түрлері және қызметтері. Медициналық қызмет нарығындағы бәсеке.

2. Мақсаты: білім алушыларға нарықтың мәні мен құрылымы, бәсеке мен монополия, оның негізгі түрлері туралы теориялық білім беру.

3. Оқыту міндеттері: Білім алушыларға:
- нарықтың мазмұны, құрылымы мен инфрақұрлымның элементтерімен;
- бәсеке мазмұны мен оның нарықтық экономикадағы рөлімен,
- батыс экономистерінің бәсекені жетілген және жетілмеген түрлеріне жіктеуімен,
- нарықтық экономика кезінде монополияға қарсы заңның қабылдануының қажеттілігімен таныстыру.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Нарықтың қалыптасуының объективті негіздері. Нарық субъектілері және объектілері.
2. Нарықтың мәні және түрлері. Нарықтың құрылымы және оның жіктелуі. Қоғамдық өндірістегі нарықтың қызметтері мен рөлі.
3. Нарық инфрақұрылымы. Қазіргі нарықтық инфрақұрылымының негізгі элементтері. Нарықтық экономиканың артықшылықтары мен кемшіліктері.

4. Бәсеке: түсінігі және түрлері. Жетілген бәсеке. Жетілмеген бәсеке: монополия, олигополия, монополиялық бәсеке. Бәсекенің салішілік және салааралық нысандары. Монополияға қарсы заңдар мен монополияға қарсы саясат.
5. Медициналық қызмет нарығындағы бәсеке.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқыту мен оқытудың негізгі формалары/ әдістері/ технологиялары: шағын топтық жұмыс.

Топты 4 кіші топтарға бөлеміз, әр кіші топ келесі тапсырмаларға дайындалып келуі қажет:
1 кіші топ: Нарықтың мәні және түрлері. Нарықтың құрылымы және оның жіктелуі. Қоғамдық өндірістегі нарықтың қызметтері мен рөлі.
2 кіші топ: Нарық инфрақұрылымы. Қазіргі нарықтық инфрақұрылымының негізгі элементтері. Нарықтық экономиканың артықшылықтары мен кемшіліктері.
3 кіші топ: Бәсеке: түсінігі және түрлері. Монополияға қарсы заңдар мен монополияға қарсы саясат.
4 кіші топ: Медициналық қызмет нарығындағы бәсеке.
Әр кіші топтың білім алушылары өз тапсырмалары бойынша басқа кіші топтарға арнап сұрақтар дайындайды. Егер олардың қойылған сұрақтары бойынша жауаптары толық болмаса, онда дайындалған кіші топ білім алушылары жауаптарын толықтырады.

Жағдаяттық есептер мен жаттығуларды шешу:
Әр нарықтық формаға (1-6) келесі нарықтық құрылымға сәйкес келетін жағдайды таңдаңыз (а-м) және жауап беру парағына жазыңыз:

1. Жетілген бәсеке	
2. Монополистік бәсеке	
3. Олигополия	
4. Монополия	
5. Шектеулі монопсония	
6. Екі жақты монополия	

А) Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі ұлттық валюта теңгенің эмиссиясына айрықша құқығы бар;
Б) автомобильдердің саны көп қалада тек екі ғана бензин құятын станциясы бар;
В) мемлекет ұйымдастырған Астана қаласын соғу конкурсына бірнеше жетекші құрылыс компаниялары қатысты;
Г) ақ қозықұйрық сату нарығында сатушылар мен сатыпалушылар саны көп;
Д)бірнеше кәсіпорын өндіріп шығаратын қант қызылшасы қант өндіретін завод қайта өңделеді;
Е)құрылыс тасын өндіретін жалғыз өндіруші ғимараттың сырт келбетін безендіретін компанияға ұсыныс жасайды;
Ж)көптеген сатыпалушылар қатысатын саны көп бутиктерде гүл сатылады;
З) адам саны көп қаланы көптеген шаруа шаруашылықтары сүтпен қамтамасыз етеді;
И)аудан орталығында жалғыз әмбебап дүкені бар;
К)көптеген пәтерді жалға берушілерден оқу мерімінде пәтердібілім алушылардың көп саны жалға алады;

Л)кір жуатын порошокпен бірнеше өндіруші көптеген үй шаруашылықтарын қамтамасыз етеді;

М)кремний өндіретін компания компьютердің чиптерін өндіруші фирмаға ұсынады.

Есеп және жаттығулар

1. Төменде бейнекассеталар нарығындағы жағдай туралы көрсеткішер берілген:

Баға, ақша бірлігі	8	16	24	32	40
Сұраныс, млн.бірлік.	70	60	50	40	30
Ұсыныс, млн.бірлік.	10	30	50	70	90

Бейнекассетіне сұраныс пен ұсыныстың қисығын салыңыз.

А) Кассетаның бағасы 8 ақша бірлігіне тең болғанда, нарықта қандай жағдай пайда болады (бейне кассетаның молшылығы немесе артықшылығы қалыптасады).

б) Жоғарыдағы тапсырманы орындаңыз, егер бір кассетаның бағасы 32 ақша бірлігіне тең болса.

В) Осы нарықтағы бейнекассеталарының теңестірілген бағасы неге тең?

Г) Тұтынушылардың шығындарының өсуі бағаның әр деңгейінде халықтың бейнекассетасына деген сұранысты 15 млн. бірлікке көтерді. Бейнекассетаға теңестірілген баға мен теңестірілген өндіріс деңгейі қандай болады?

2. 1 кестеде сұраныс пен ұсынысқа әсер ететін факторлар көрсетілген. «+» деген белгімен сұраныс пен ұсыныстың өзгеру әсерін тудыратын факторларды белгілеңіз. Осы әсерді сұраныс пен ұсыныс қисықтарының графигінде көрсетіңіз.

Әсер ету мүмкіндігі бар факторлар	Сұраныс қисығының қозғалысы	Сұраныс қисығы бойымен қозғалысы	Ұсыныс киисығының қозғалысы	Ұсыныс қисығы бойымен қозғалыс
1. Бәсекелес тауарлар-дың бағасының өзгеруі				
2.Жаңа технологияны енгізу				
3. Тауарға моданың өзгеруі				
4.Тұтынушылар табыстарының өзгеруі				
5. Шикізат бағасының өзгеруі				

3. Ішкі отандық нарықта ресей ұшақтары ұсыныс қисығының графигін сызыңыз. Сіздің ұшақ ұсынысының қисығы қалай өзгереді, егер:

А) өндіріс факторлар нарығында авиация өнеркәсібіне қажетті маңызды конструкциялық материалдары арзандаса;

Б) салаға жаңа, анағұрлым қымбат және еңбек өнімділігі жоғары технологиялар енгізілсе;

В) Осы салада монополист-фирмалардың ұшақтарға белгілеген бағалары өседі.

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері: чек парағы

Тақырып бойынша чек парағы

№	Бағалау өлшемдері	Деңгейлері

		Өте жақсы	**тиімді**	**Түзетуді талап етеді**	**тиімсіз**
1	Тауар-ақша қатынастарының эволюциясы мен нарықтың қалыптасуын түсіндіреді	10	7,5	5	0
2	Нарықтың негізгі теориялық мәніне белгілері мәніне сипаттама береді	10	7,5	5	0
3	Нарық құрылымының әр түрлі белгілері мен критерилері бойынша жіктелуіне қарай бағдарланады.	10	7,5	5	0
4	Нарық инфрақұрылымының негізгі элементтерінің жіктелуіне бағдар береді	10	7,5	5	0
5	Қазақстандағы нарық инфрақұрылымының қалыптасу мәселесін анықтайды	10	7,5	5	0
6	Нарықты экономиканың артықшылығы мен кемшілігін анықтайды	10	7,5	5	0
7	Шаруашылық жүргізуші субъектілердің мүдделерінің арасындағы бәсекелестіктің және экономика дамуындағы нәтижелерінің себеп-салдарын түсіндіреді	10	7,5	5	0
8	Бәсекенің түрлерінің жіктелуін сызба түрінде көрсетеді және түсіндіреді	10	7,5	5	0
9	Еліміздің ішкі нарығында кәсіпкерлердің бәсекелестік сайыста пайдаланатын әдістерін анықтайды	10	7,5	5	0
10	Қазіргі нарықтағы монополияның экономикалық рөлін және ҚР монополияға қарсы заңнаманы мәнін талдайды				

7. Әдебиет:

Негізгі:

1.Таскымбаева, С. М. Основы экономической теории [Текст] : учеб.пособие / С. М. Таскымбаева, Ф. М. Каратаева. - Караганда : АҚНҰР, 2017. - 200 с

Дополнительная:

Қосымша:

1.Блак Джон Оксфорд экономика сөздігі = A dictionary of economics / сөздік; Н. Хашимзаде, М. Гарет. - 5th ed. - Нұр-Сұлтан: Ұлттық аударма бюросы, 2019. - 608 бет.
2.Шағын бизнестегі менеджмент: кәсіп бастау және венчурді дамыту = Small Business Management: Launching & Growing Entrepreneurial Ventures : оқулық / Г. Лонгенекер [және т.б.] ; ред. А. Б. Исембердиева ; Қаз. тіл ауд. А. Қуанышбекова. - 18-ші бас. - Алматы : "Ұлттық аударма бюросы" қоғамдық қоры, 2020. - 704 б.

Электрондық ресурстар:

1. Денсаулық сақтаудағы экономика және маркетинг.
Төлебаев Ж.С., Сыздықова К.Ш., Маукенова А.А., 2019. Aknurpress https://aknurpress.kz/login
2.Макроэкономика. Есиркепова А.М. , 2017. Aknurpress https://aknurpress.kz/login
Н.К. Казманов. РМЭБ/http://rmebrk.kz/
3.Құқық және экономика негіздерін оқыту әдістемесі : "Құқық және экономика негіздері" мамандығының студенттеріне арналған оқу-әдістемелік кешен. / Құраст. Н.К. Казманов. - Ақтөбе: С. Бәйішев атындағы АУ-нің оқу-әдістемелік бөлімі, 2016. - 132 б

8. Бақылау:

1. Қазақстанда экономикалық дамудың қандай моделі?
2. Қазақстан нарығында бәсекенің қай түрі көп тараған?
3. Қандай мемлекеттік сала бәсекелік нарықты реттейді?

№13 сабақ

1. Тақырыбы: Ұлттық экономика. Экономикалық өсу және нарықтық экономиканың тұрақсыздығы.

2. Мақсаты: білім алушыларға ұлттық экономиканың мәні мен құрылымы туралы теориялық білім беру.

3. Оқыту міндеттері: білім алушыларды:
-ұлттық экономика түсінігі, оның құрылымдық элементтері мен олардың байланысымен;
-негізгі макроэкономикалық көрсеткіштер және оларды есептеудің әдістерімен;
-Қазақстан Республикасындағы ұлттық есеп жүйесімен таныстыру.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Ұлттық экономика категориясы. Ұлттық экономика құрылымы мен оның негізгі мақсаттары.
2. Ұлттық есеп жүйесі. ЖҰӨ есептеу әдістері.
3. Негізгі макроэкономикалық көрсеткіштер. Ұлттық байлық және экономикалық әл-ауқат.
4. Экономикалық өсудің мәні, факторлары мен типтері.
5. Экономиканың циклдылығы. Цикл сатыларының сипаттамасы. Экономикалық дағдарыс.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқыту мен оқытудың негізгі формалары/ әдістері/ технологиялары: Пікірталас

Дискуссия сұрақтары:

1. Ішкі нарықтағы экономикалық дағдарыстардың себептері.
2. Дағдарысқа қарсы мемлекеттің шаралары.
3. Әлемдік дағдарыстардан нарықты қалай қауіпсіздендіру?

Есеп пен жаттығулар

2019ж. Қазақстанда ЖІӨ - ді өндіру келесі көрсеткіштермен сипатталады:

	млрд.тг		млрд.тг
Январь	159	Июль	188
Февраль	157	Август	200
Март	164	Сентябрь	206
Апрель	174	Октябрь	210
Май	178	Ноябрь	212
Июнь	183	Декабрь	225

Анықтау қажет: 2019 ж. желтоқсандағы ЖІӨ мөлшерін 2020 ж. қаңтарға қарағанда (пайызбен); 2020 ж. ЖІӨ-нің өсуі (пайызбен).

2. XX ғ. Басында АҚШ-та өнеркәсіп өнімдері өндірісі келесі көрсеткіштермен сипатталады (1957—1959 жж. индекс 100 тең,).

		индекс
1928	ж.	34,6
1929	ж.	38,4
1930	ж.	32,0
1931	ж.	26,5
1932	ж.	20,7
1933	ж.	24,4

Анықтау қажет: Ұлы депрессия жылдарындағы амеркандық өнеркәсіп өндірісінің қаншалықты төмендегенін (пайызбен); 1933ж. өндіріс деңгейі 1929 жылмен салыстығанда (пайызбен).

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері: чек парағы

Тақырып бойынша чек парағы

№	**Бағалау өлшемдері**	**Деңгейлері**			
		Өте жақсы	**тиімді**	**Түзетуді талап етеді**	**тиімсіз**
1	Экономикалық өсу концепция-ларының мақсаттылығы мен бағыттылығын анықтайды	10	7,5	5	0
2	Қазақстанның экономикалық өсуіне әсер ететін факторларды анықтайды	10	7,5	5	0
3	Экономикалық өсуге әсер ететін	10	7,5	5	0

	жағымды және кері әсерлерді сипаттайды				
4	Ұлттық экономика дамуының негізгі сандық көрсеткіштерін анықтайды	10	7,5	5	0
5	ҚР экономикалық өсуінің негізгі шарттары мен факторларының ұсыныс дәлелдерін көрсетеді	10	7,5	5	0
6	Циклдық өзгерістердің себептерін түсіндіретін экстералды және интералды теорияларды ажырата алады	10	7,5	5	0
7	Экономиканың негізгі конъюк-турасының көрсеткіштерін және әр түрлі кезеңдегі циклдың динмикасын сараптайды	10	7,5	5	0
8	ҚР статистика жөніндегі агенттігінің деректерін пайдалана отырып, белгілі мерзімдегі ұлттық экономика дамуының диаграммасын құрады	10	7,5	5	0
9	Қазақстанның макроэкономикалық тұрақтылыққа жетуге бағытталған республиканың әлеуметтік-экономи-калық дамуының іс-шараларын анықтайды	10	7,5	5	0
10	Экономиканың циклдығына және конъюктураны тұрақтандыруға бағытталған мемлекеттің дағдарысқа және циклдыққа қарсы саясаттың мәнін сипттайды	10	7,5	5	0

7. Әдебиет:

Негізгі:

Негізгі:

1.Таскымбаева, С. М. Основы экономической теории [Текст] : учеб.пособие / С. М. Таскымбаева, Ф. М. Каратаева. - Караганда : АҚНҰР, 2017. - 200 с

Дополнительная:

Қосымша:

1.Блак Джон Оксфорд экономика сөздігі = A dictionary of economics / сөздік; Н. Хашимзаде, М. Гарет. - 5th ed. - Нұр-Сұлтан: Ұлттық аударма бюросы, 2019. - 608 бет.

2.Шағын бизнестегі менеджмент: кәсіп бастау және венчурді дамыту = Small Business Management: Launching & Growing Entrepreneurial Ventures : оқулық / Г. Лонгенекер [және т.б.] ; ред. А. Б. Исембердиева ; Қаз. тіл ауд. А. Қуанышбекова. - 18-ші бас. - Алматы : "Ұлттық аударма бюросы" қоғамдық қоры, 2020. - 704 б.

Электрондық ресурстар:

1. Денсаулық сақтаудағы экономика және маркетинг.
Төлебаев Ж.С., Сыздықова К.Ш., Маукенова А.А., 2019. Aknurpress
https://aknurpress.kz/login

2.Макроэкономика. Есиркепова А.М. , 2017. Aknurpress https://aknurpress.kz/login
Н.К. Казманов. РМЭБ/http://rmebrk.kz/
3.Құқық және экономика негіздерін оқыту әдістемесі : "Құқық және экономика негіздері" мамандығының студенттеріне арналған оқу-әдістемелік кешен. / Құраст. Н.К. Казманов. - Ақтөбе: С. Бәйішев атындағы АУ-нің оқу-әдістемелік бөлімі, 2016. - 132 б

8. Бақылау:
1.Ұлттық экономиканың түсінігі мен құрылымын анықтаңыз.
2.Ұлттық экономиканың негізгі мақсатын атаңыз.
3.ЖҰӨ дегеніміз не?
4.Номиналды және нақты ЖҰӨ айырмашылығы неде?
5.Ковид-19 пандемиясы кезінде Қазақстанның ұлттық экономикасында қандай өзгерістер болды?
6.Ковид-19 пандемиясы кезеңіндегі Қазақстанның ЖІӨ көрсеткішіндегі өзгерістер динамикасын көрсетіңіз.

№14 сабақ
1.Тақырыбы: Ұлттық экономиканы мемлекеттік реттеу. Инфляция және жұмыссыздық экономикалық тұрақсыздықтың көрінісі ретінде.
2.Мақсаты: білім алушыны ұжымдық ойлау әрекетіне үйрету, өзара пікір алмасулар нәтижесінде білім алушының белсенділігін арттыру, тұжырымдауға үйрету, нарық жағдайында мемлекеттің экономикалық рөлі аясында пікірді тұжырымдауды үйрету, курс материалдарын меңгеруін қамтамасыз ету, мәселелерді шешу және түсіну үшін курс концепциясын қолдану арқылы қабілетін дамыту, үздіксіз оқытуға дайындау, тұлғааралық және топтық өзара әрекеттесу дағдыларын дамыту.
3. Оқыту міндеттері: білім алушыларды таныстыру:
- экономикалық тұрақсыздықтың көрінісімен;
-инфляцияның мәні мен себептерімен;
-нарықтық экономикадағы жұмыссыздықтың себептерімен;
-жұмыссыздықтың зардаптарын Оукен заңы арқылы көрсетумен таныстыру.
4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:
1. Инфляция түсінігі, себептері мен түрлері. Инфляцияның әлеуметтік-экономикалық салдары.
2. ҚР Ұлттық банкінің инфляцияға қарсы саясаты.
3. Жұмыссыздық түсінігі. Жұмыссыздық түрлері. Оукен заңы. Филлипс қисығы.
4. Жұмыссыздықтың әлеуметтік-экономикалық салдары. Қазақстан Республикасындағы жұмыспен қамту саясаты. Медициналық қызмет нарығындағы жұмыссыздық мәселесі.
5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқыту мен оқытудың негізгі формалары/ әдістері/ технологиялары: TBL немесе командада оқыту, командада жұмыс істеуге негізделген оқыту әдісі. Бұл әдістің артықшылығы білім алушыларды оқыту процесіне белсенді тарту болып табылады (сабаққа дайындалу үдерісіне жауапкершілікпен қарау),
коммуникативтік дағдыларын дамыту, командада жұмыс жасау дағдыларын дамыту (өз әріптестерінен үйрену, оларды бағалауға қатысу, өз тобы үшін жауапты болу).

TBL бойынша сабақтарды өткізу, білім алушыға басқалардың пікіріне, зейінді болуға мүмкіндік береді, алынған ақпаратты сыни тұрғыдан бағалауды, талдау жасау қабілетін қалыптастырады, нәтижесінде, білім алушы салыстыруды, негізгісін бөліп көрсете білуді, дәлелдеу және қорытындыларды тұжырымдауды үйренеді.

Командалық оқыту процесі 3 қадамнан тұратын әдістемені қамтиды:

1-қадам: Дайындау (аудиториядан тыс) – өз бетінше оқу (дәрістерге қатысу, журнал мақалаларын оқу).
2-қадам: Дайындығын тексеру (20-30% аудиториялық уақыт).
3-қадам: Пәннің принциптерін қолдану – шағын топтарға тапсырма 70-80% аудиториялық уақыт.

TBL бойынша оқу тобы пәннің принциптерін қолданғандықтан 2 немесе 3 шағын топтарға бөлінеді. Әрбір кіші топ нақты проблема, жағдай немесе тапсырма бойынша жұмыс істейді, бұл әрбір кіші топтың өз стратегиясын дамытуға мүмкіндік береді, проблеманы терең зерттеуге, кезең-кезеңмен тапсырманы орындауға, ойлаудың белсенділігін арттыруға және әрбір білім алушының тиімді жұмысына, академиялық топта қарым-қатынастың коммуникативтік дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді.

Оқытудың бұл нысаны білім алушытің белсенділігін арттырады, білім алушының міндеттері, жеке шешімдерді қабылдаудың қиындығы есептерді өзара пікір алмасу нәтижесінде шешуге мүмкіндік береді

Командалық оқыту әдісі білім алушылардың жеке және топтарда жұмыс жасауын қамтиды. Білім алушылардың бұл қызмет түрлеріне сәйкес тапсырмаларды орындауда байланысады. Оларға:
1. Топ бойынша тестілеу (дайындығын бақылау тесті);
2. Тақырыпты талқылау (презентация);
3. Жағдайлық (ситуациялық) тапсырмаларды шешу;
4. Қорытынды жасау (негізгі сұрақтарын ауызша жауап беру).

Әр тапсырманы орындау уақыты сабақ уақытына байланысты қойылады.
Сабақты өткізу сценарии:

Оқытушының кіріспе сөзі:

Нарықтық экономикалық жүйе жетілдірілген экономикалық жүйе болып табылмайды. Оның келесі артықшылықтары бар:стихиялық өндірістің тауарлардың көлеміне және қоғамдық қажеттіліктердің құрылымына бейімдеудің құралы, өндіріс факторларының түрлі салалар ішінде бөлу, нені және қандай мөлшерде өндіру бойынша мәселелер шешілуде. Нарық өндірістің қандай шарттары қоғамдық қажетті болып табылады, шығындарды азайту және еңбек өнімділігін және өндірістің техникалық деңгейін анықтай отырып ынталандырады, осылайша, аталған тауарлар, қандай ресурстар және қандай технологиясы қолданылатынын белгілейді. Ақырында, нарық тауарлар кім үшін жүргізілетін мәселені шешеді, ұлттық табыс қалайша әр түрлі табыстары мен біліктілігі бар халықтың әр алуан топтарының арасындағы бөлінуі тиіс. Сондай-ақ нарықтың кемшіліктері де бар, оларға мыналар жатады: экономиканың циклдік дамуы, инфляция – ақшаның құнсыздануы, жұмыссыздық. Осы мәселелер туралы бізге талқылау керек.

Сабақтың жоспары:
I-кезең. Білім алушылардың тақырыпқа дайындығын тексеру үшін жеке топ бойынша тестілеу жүргізіледі, топқа 20 тест тапсырмасы беріледі, тест тапсырмасына 5 минут уақыт беріледі.
Білім алушылардың дайындығын, бастапқы білім деңгейін анықтауға арналған
тест тапсырмалары:
1.Макроэкономика теориясының негізін қалаған:
| А.Маршалл
| А.Смит
| Д.Кейнс
| Д.Рикардо
| У.Петти

2.Инфляция мен жұмыссыздық ... курсында зерттеледі.
| микроэкономика
| менеджмент теориясы
| макроэкономика
| маркетинг теориясы
| бухгалтерлік есеп теориясы
3.Ұлттық экономиканың дағдарысын зерттеу ... талдау.
| микроэкономикалық
| позитивті нормативті
| макроэкономикалық
| дедуктивті
4. «2050 - Стратегиялық» бағдарлама ... қабылданды.
| 4 желтоқсан 2012 ж.
| 24 желтоқсан 2012 ж.
| 18 желтоқсан 2012 ж.
| 14 желтоқсан 2012 ж.
| 11 желтоқсан 2012 ж.
5.Қазіргі макроэкономикалық реттеудің негізін қалаған:
| неоклассиктер
| А.Смит
| Д.М.Кейнс
| Д.Рикардо
| физиократтар
6.Филлипс қисығы ... арасындағы байланысты көрсетеді.
| инвестициялар мен жинақтар
| инвестициялар мен пайыз қойылым
| жұмыссыздық пен инфляция
| инфляция мен пайыз қойылым
| инвестициялар мен инфляция
7. Жұмыссыздықтың «табиғи» деңгейі... % құрайды.
| 8
| 11
| 13
| 6
| 9
8. Жұмыссыз:
| жұмысынан айырылып жаңа жұмыс іздеп жүрген адам
| жұмыс іздеп хабарландырулар қарастыратын зейнеткер
| босатылған жұмысқа қайта оралуды күтетін адам
| жұмысты іздеуді тоқтатқан адам
| жоғары оқу орнында оқитын білім алушы
9. Жұмыссыздық деңгейін ... анықтайды.
| жұмыссыздардың жұмыс күші санына қатынасы
| жұмыссыздардың жалпы халық ішінде алатын үлес мөлшері
| тек құрылымдық жұмыссыздық
| тек фрикциондық жұмыссыздық
| тек циклдық жұмыссыздық

10.Девальвация ұғымы ... білдіреді.
| жұмыссыздыққа қарсы күрсін
| дағдарысқа қарсы күресін
| валюта курсының төмендеуін
| монополияға қарсы күресін
| инфляцияға қарсы күресін
11.Инфляция:
| айналыстағы қағаз ақшаның құнсыздануы
| мемлекеттің бағаны тым қымбаттатуы
| өндіріс кәсіпорындарының тоқтап қалуы
| мемлекеттің бағаны төмендетуі
| өндіріс кәсіпорындарының жандануы
12.Айқын көріністі антиинфляциялық фискальдық саясат ... білдіреді.
| салықтардың кемуі, мемлекеттік шығыстардың артуын
| салық деңгейінің артуы мен мемлекеттік шығыстардың қысқаруын
| салық түсімдерінің де, мемлекеттік шығыстардың да қысқаруын
| салықтардың артуы және мемлекеттік шығыстардың неғурлым жоғары деңгейін
| салықтардың да, мемлекеттік шығыстардың да өзгермей қалуын
13. Кейнс концепциясы бойынша экономикалық циклдар ...әсер етуші факторлармен байланысты.
| жиынтық сұранысқа
| жиынтық ұсынысқа
| инвестициялық шығындарға
| тұтынушылық шығындарға
| мемлекеттік шығындарға
14.Инфляция қарқынын төмендету процесі ... деп аталады.
| дефляция
| девальвация
| депрессия
| дезинфляция
| стагфляция
15.Экономиканың құлдырауына байланысты жұмыстан айрылған адам ... жұмыссызға жатады .
| циклдық
| фрикциондық
| құрылымдық
| технологиялық
| мерзімдік
16.Қарқынды инфляция жылына … дейінгі % -ды құрайды.
| 200
| 100
| 10
| 20
| 50
17.Оукен заңы ... арасындағы байланысты көрсетеді.
| жұмыссыздық пен ЖҰӨ
| инфляция мен жұмыссыздық

| табыстар мен шығындар
| салықтар мен тұтыну
| тұтыну мен қор жинау
18.Өнеркәсіп циклінің ... фазасында пайыздың ең жоғарғы деңгейін байқаймыз.
| дағдарыс
| тоқырау
| жандану
| өрлеу
| рецессия
19.Ақшаның сатып алу қабілетін төмендету үдерісі:
| инфляция
| ревальвация
| девальвация
| эмиссия
| стагфляция
20.ҚР- да жұмыссыздықтың ... формасы үстемдік етеді.
| құрылымдық
| маусымдық
| фрикциондық
| жасырын
| циклдық
21.Экономиканың құлдырауына байланысты жұмысынан айырылған адам ... жұмыссыздықты құрайды.
| циклдық
| құрылымдық
| фрикциондық
| маусымдық
| технологиялық
22. Егер номиналды табыс 8% өссе, ал баға деңгейі 10% өссе, онда нақты табыс:
| 2 % төмендеді
| 2 % өсті
| 18% өсті
| 18% төмендеді
| 22% төмендеді
23.Іскерлік цикл фазасына ... жатпайды.
| дағдарыс
| құлдырау
| өрлеу
| тоқырау
| инфляция
24.Елде инфляция деңгейін өлшеу үшін ... көрсеткіші қолданылады.
| тұтынушылық бағаларының индексі
| сыртқы сауда индексі
| әлеуметтік жіктелу индексі
| номиналды айырбас бағамы
| нақты айырбас бағамы
25.Оукен заңы ... арасындағы сандық байланысты көрсетеді.

| экономикалық белсенділік пен жұмыссыздар
| инфляция мен жұмыссыздық
| табыстар мен шығыстар
| салықтар мен тұтыну
| тұтыну мен жинақтау
26.Ашық инфляция ... сипатталады.
| бағаның тұрақты өсуімен
| тапшылықтың өсуімен
| ақша массасының өсуімен
| бағаның тұрақты төмендеуімен
| ақша массасының төмендеуімен
| инвестицияның өсуі
27.Құлдырау фазасында өрлеуді ынталандырады:
| инвестицияның өсуі
| пайданың қысқаруы
| жұмыссыздықтың өсуі
| инфляцияның жоғарылауы
| инвестицияның қысқаруы
28.Өнеркәсіп циклының себептері:
| негізгі капиталды жаңарту
| жаңа технологияның пайда болуы
| алтынның әлемдік қорының өзгеруі
| маусымдық өндірісті ұйымдастыру
| жұмыссыздықтың өсуі
29.Кондратьевтің «ұзақ толқындары» ... байланысты.
| жаңа технологиялардың пайда болуымен
| негізгі капиталдың жаңартумен
| алтынның әлемдік қорының өзгеруімен
| маусымдық өндірісті ұйымдастырумен
| жұмыссыздықтың өсуімен
30.Жұмыспен толық қамтылған жағдайда фрикционнық жұмыссыздықтың деңгейі ... % тең болады.
| 0
| 1
| 2
| 4
| 3

Топ бойынша тест тапсырмаларын шешу бағалау критерилері

Сабақты өткізу әдісі	Бағалау	Бағалау критерилері
Тест тапсырмаларын шешу	өте жақсы 13-15%	Топ білім алушылары берілген 20 тест тапсырмаларына толық жауап берді.
	жақсы 10-12%	Топ білім алушылары берілген 20 тест тапсырмаларының 5-нен қате жіберді.

	қанағаттанарлық 7-9%	Топ білім алушылары берілген 20 тест тапсырмаларының 10-нан қате жіберді.
	қанағаттанарлықсыз 0-6%	Топ білім алушылары берілген 20 тест тапсырмаларының 15-нен қате жіберді.

2-кезең. Тақырып бойынша өз презентацияларын (негізгі анықтамалар мен түсініктерді, терминдерді) қорғайды, 10 минуттан уақыт беріледі. Өткізу әдісі: берілген тақырыпта сабақ материалдары слайдтар бойынша қарастырылады. Презентацияда жоспар, жоспарға сәкес ақпараттар беріледі (жағдайлық тапсырмалар, көрнекті кестелер, керек суреттер, сұлбалар көрсетіледі).

Презентацияны дайындауда бағалау критерийлері

Сабақты өткізу әдісі	Бағалау	Бағалау критерийлері
презентация	өте жақсы 13-15%	Презентацияның (слайдтың) көлемі 20 дан кем емес. Қолданылған әдебиеттер көздері – 5, слайдтар мазмұны және нақты анықталған. Автор тақырыпты қорғағанда терең білім көрсетті. Талқылау кезінде, сұрақтарға ешқандай қателіктер жіберілмеді.
	жақсы 10-12%	Презентация өз бетінше жасалған, берілген уақытта, слайд көлемі 20 дан кем емес. Қолданылған әдебиеттер көздері – 5, слайдтар мазмұны және нақты анықталған. Автор тақырыпты қорғағанда терең білім көрсетті. Талқылау кезінде, сұрақтарға жауап берген жеңіл қателіктер жіберді, сол кезде өзі жөндеді (оқытушының көмегімен жөндеді).
	қанағаттанарлық 7-9%	Презентация өз бетінше жасалған, берілген уақытта, слайд көлемі 20 дан кем емес. Қолданылған әдебиеттер көздері – 5 тен кем, слайдтар мазмұны тақырыптан ауытқиды, презентацияны қорғаған кезде қателіктер жіберілді. Сұрақтарға толық жауап берілмеді.
	қанағаттанарлықсыз 0-6%	Презентация өз бетінше жасалған, берілген уақытта, слайд көлемі 20 дан кем. Қолданылған әдебиеттер көздері – 5 тен кем, слайдтар мазмұны тақырыпқа сай емес, мағынасыз. Презентацияны қорғағанда автор көп қателіктер жіберді, сұрақтарға жауап бергенде өзіңнің материалдарын меңгере алмады.

3-кезең. Екі-үш топқа бөлінген білім алушылар топпен жұмыс жасайды. Топ үштен аз адам болмауы керек. Оқытушы жағдайлық тапсырманы оқиды, барлық үш топтың мүшелері мұқият тыңдап шешуге кіріседі (дайындалуға 1минут уақыт беріледі). Бірінші болған топ жағдайлық

тапсырмаға жауап береді. Жауап толық болмаса, келесі екінші топ жауапты толықтыруға болады.

1. Нарық кезінде мемлекет экономикаға араласуы қажет пе?
2. Дамыған елдерде нарықтық экономикалық жүйенің артықшылықтарына қарамастан экономиканы реттеуде мемлекеттің рөлі өсуде. Бұл жағдайдың немен байланысты екендігін түсіндіріңіз.
3. Мемлекетті экономикалық құлдырау жағдайы алаңдататыны түсінікті. Неліктен көптеген үкіметті экономикалық өсудің өте жоғары қарқыны қобалжытады, экономикалық өсуді баяулатуға тырысатынын түсіндіре аласыз ба?
4.Мемлекеттің әлеуметтік саясатының мәні мен негізгі бағыттарын атаңыз.
5.Табыстардың дифференциациялануының себептері неде?
6.ҚР-дағы халықты әлеуметтік қорғаудың негізгі бағыттарын атаңыз.

Есеп пен жаттығулар

1.Егер номиналды табыс 10 пайызға өссе, ал өмір сүру құны 15 пайызға өскен жағдайда, нақты табыс қалай өзгереді?
2.Ағымдағы жылы былтырғы жылмен салыстырғанда номиналды табыс 800 мыңнан 1200 мыңға өсті, сонымен қатар өмір сүру деңгейінің индексі 250 пайызды құрады. Номиналды, нақты табыстың өзгеруін пайызбен, ақшаның сатып алу қабілетінің пайыздық өзгеруін есептеңіз.
3.Егер жалақының бүгінгі 1 рубльдің бағалылығы 1 айдан кейін төленетін болса, инфляция қарқыны аптасына 2 пайыз, айына 2 пайызға тең болған жағдайда қандай болады?
4. Егер баға индексі былдырғы жылы 220, ал биылғы жылы – 245-ке тең болса, инфляция деңгейі биылғы жылы қандай?
5..Егер бағалар 20 есеге өссе, елде инфляцияның қарқыны қандай және ақшаның сатып алу қабілеті қалай өзгерді?
6.Кредит 100 мың.ақша бірлігінде берілді деп жорамалдайық. Несие беруші инфляция жоқ деп жорамалдайдыжәне 105 мың.ақша бірлігін аламын деп есептейді. Бірақ инфляция дамиды да, ол жылына 8 пайызды құрады. Пайызды қоса есептегенде, қайтарылып берілетін соманың нақты саны қандай болуы қажет?
Кім бұл жағдайда табысты болып, ал кім шығынға түседі?

2 вариант бойынша: жағдаяттық жағдайлар:

Келесі жұмыссыздар жұмыссыздықтың қандай түріне жататындығын анықтаңыз:

1. Маманданған бухгалтер жұмыстан шығып кетті; себебі оның фирма директорымен қарым-қатынасы қалыптаспады; енді өзінің мамндығына сай келетін жұмыс орнын іздеуде.
2. Соңғы кезде жеке компьютерлерді енгізу машинисткаларға сұранысты азайтты; сонымен қатар жазбаша машинкаларды өндіруші кәсіпорындарда жұмыс істейтін жұмысшыларға сұраныс азайды.
3. Медсестра Қарағандыдан Астана қаласына көшті және Астананың поликлиникаларының біреуіне жұмысқа орналасуға ойы бар.
4. Өндірістік қуаттың жеткіліксіздігінен және елдің салалық құрылымының өзгерістерімен байланысты жұмыссыздық.
5. Экономиканың құлдырауымен байланысты жұмыссыз адам қандай жұмыссыздықты жоғарылатады?

Кейс шешу:

Кейс. Қазақстанда Covid-19 пандемиясы кезеңінде инфляцияның жеделдеуіне негізінен азық-түлік тауарларының қымбаттауы әсер етеді, бірақ азық-түлік емес тауарлар мен көрсетілетін қызметтердің бағасы да өсуде.

2021 жылғы қазан айының қорытындысы бойынша ҚР-да айлық инфляция 0,7% - ды құрады, жылдық мәнде өсім 8,9% - ды құрады. Қазіргі уақытта дамыған және дамып келе жатқан әлемнің көптеген елдері инфляциялық қысымның жоғарылауына тап болды. Мысалы, 2021 жылғы қазан айының қорытындысы бойынша АҚШ-та жылдық инфляция 1991 жылдан бастап алғаш рет 6,2% - ға дейін жеделдеді. ЕО-да бағаның өсуі 4,1% - ды құрап, 2008 жылғы қаржы дағдарысы кезеңінде ғана байқалған ең жоғары мәндерге жетті. Ресейде инфляция қазан айының қорытындысы бойынша 8,1% - ға дейін өсті, бұл мақсатты мәннен 2 есе асып түсті, деп хабарлайды finprom.kz.

Бұл ретте Азық-түлік бағасының өсуі әлемдік инфляцияның негізгі драйвері болып қала береді. Осылайша, Қазақстанда жылдық инфляцияға салымның жартысын азық-түлік бағасының өсуі енгізеді, ол қазан айында 11,3% - ды құрады. Азық — түлік емес инфляция 7,8% - ды, ақылы қызметтер сегментіндегі инфляция-6,9% - ды құрады.

Азық-түліктің қымбаттауы инфляцияны тек Қазақстанда ғана емес, жалпы әлемдік трендке айналдырады. ЕО — да ағымдағы жылдың қазан айында азық-түлік бағасы 2,0% - ға, АҚШ-та-5,3% - ға қымбаттады. Ресейдегі инфляциялық процестерді жеделдету үрдісі өткен жылдың ортасынан бастап байқалады, ал олардың құрылымында азық-түлік бағасының күрт өсуі байқалады.

ҚР-да жылдық азық-түлік инфляциясын жеделдетуге көкөністерге, атап айтқанда ұзақ сақталатын көкөністерге (картоп, сәбіз, қызылша) бағалардың маусымаралық соңына қарай олардың тапшылығы аясында күрт өсуі елеулі үлес қосты. Жаңа өнім түскенге дейін ішкі қорлардың сарқылуы жағдайында 2021 жылғы маусымда осы өнімдерге бағаның айлық өсуі соңғы жылдары рекордтық мәндерді көрсетті, бұл жылдық инфляция көрсеткішінің күрт өсуіне әкелді (бір жыл бұрынғы ұқсас кезеңге бірден 30,6% - ға).

2021 жылдың қазан айында көкөніс тұтыну бағасының жылдық өсуі баяулады, бірақ әлі де жоғары деңгейде — 25,5%. Бұл жағдайда жылы жай көкөністерінің қымбаттауы байқалады. Мәселен, қияр бағасы жылдық мәнде 29,5% — ға, қызанаққа-21,5% - ға өсті.

ЖЖМ қымбаттауы 17% — ға дейін жеделдеді, оның ішінде бензин бағасы 15,6% - ға, дизель отыны-24,4% - ға өсті. Отынның қымбаттауы өндірушілер бағасының өсуі жағдайында жүреді (бензин — жылына 23,7% — ға дейін, дизель отыны-7,3% - ға дейін). Дизель отынының құнына қосымша қысым экспорттың үлкен көлеміне әсер етеді, ол ағымдағы жылдың қаңтар–тамыз айларында 2020 жылдың тиісті кезеңіне қарағанда 4 есе өсті. Осыған байланысты ішкі нарықта шикізат тапшылығы қалыптасты (2021 жылғы қаңтар–тамызда өткен жылдың ұқсас кезеңіне қарағанда ішкі нарықта өткізу 4,7%-ға азайды).

Сонымен қатар, ағымдағы жылдың қазан айында көмір бағасы бір айда 2% - ға өсті, жылдық мәнде өсім 5,7% - ға дейін жеделдеді. Тұтыну бағасының өсуі электр энергиясының, жарылғыш заттардың, ЖЖМ, шахталық жабдықтың қосалқы бөлшектерінің қымбаттауы, сондай-ақ разрездердегі жалақының өсуі аясында өндірушілер бағасының өсуіне (жылына 6% - ға) байланысты болды. Ішкі бағаларға қосымша қысым әлемдік бағаның өсуіне де әсер етеді. Мәселен, 2021 жылдың қазан айында көмірдің әлемдік бағасы өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 4 есе өсті. Қазақстанда энергияның басым бөлігі көмірді жағу арқылы өндірілетінін ескере отырып, көмір бағасының өсуі электр энергиясына тарифтердің көтерілуіне себеп болуы мүмкін, бұл да өндірушілердің бағасына елеулі қысым көрсететін болады.

Өз кезегінде, ақылы қызметтердің жылдық инфляция құрылымында тарату желілері арқылы тасымалданатын электр энергиясы мен газ бағасының өсуі аясында реттелетін коммуналдық қызметтерге тарифтер өсті. Қазан айында электр энергиясының тұтыну бағаларының жылдық өсуі 8,6% - ды құрады.

Сұрақтар:

1. . Covid-19 пандемиясы кезеңінде Қазақстан экономикасының салалары бойынша инфляцияның қандай түрлерін көрсете аласыз?
2. Covid-19 пандемиясы жағдайында Қазақстан экономикасындағы инфляциялық үрдістерге қандай негізгі себептер себеп болды?
3. Қазақстан Үкіметі COVID-19 пандемиясы кезеңінде инфляция деңгейін төмендету үшін қандай шаралар қабылдауда?
4. Covid-19 пандемиясы жағдайында Қазақстан экономикасындағы инфляция деңгейінің көтерілуінің әлеуметтік салдары қандай?

Жағдаяттық тапсырмаларды шешуді бағалау критериі

Сабақты өткізу әдісі	**Бағалау**	**Бағалау критерилері**
Шешімді дайындау және жағдаяттық есепті талқылау	өте жақсы 31-40%	- жағдайлық тапсырманы шешуге және оның талқылауына белсенді қатысады; - жағдайлық тапсырманың тиімді шешу жолын таңдайды; - өз шешімін айқындайды; - сұрақтарға нақты, білімін көрсетіп жауап береді және сұрақ қояды.
	жақсы 26-30%	- оқытушының жанама сұрақтарын қою арқылы өз бетінше өзгерте алатын принципиалды емес қателер жіберіледі.
	қанағат танарлық 21-25%	- оқытушының жанама сұрақтарын қою арқылы өз бетінше өзгерте алмайтын принципиалды емес қателер жіберіледі. - жағдайлық тапсырманы орындау және оны талдау кезіндегі принципиалды қателер.
	қанағат танарлықсыз 15-20%	- дөрекі қателер; - білімнің жоқтығы; - топтың жұмысына қатыспайды.

4-кезең. Қорытынды білім деңгейін анықтау

Тақырып бойынша білім алушылармен кері байланыс жүргізу (негізгі сұрақтарға ауызша жауап беру). Білім алушылар өткен тақырып бойынша материалымен толық меңгеріп болған соң, әр топ тақырып бойынша сұрағы бар 1-билеттен алады. Дайындалуға 1 минут уақыт беріледі, соңынан оқытушы сұрауға кіріседі. Әр жауаптан соң оқытушы білім алушының берген жауабын түзетіп, соңынан талдайды. Ауызша жауапты өткізу уақыты – 5 минут.

тақырып бойынша:

1. Экономикалық циклдың (ауытқудың) фазаларын атаңыз.
2. Инфляцияның негізгі себептері мен түрлерін атаңыз.
3. Жұмыссыздықтың мәні мен нысандары қандай? Оукен заңы дегеніміз не?
4. Ковид-19 пандемиясы кезеңінде Қазақстан экономикалық циклдің қандай кезеңін бастан өткеруде?
5. Ковид-19 пандемиясы кезеңінде Қазақстандағы инфляция деңгейіндегі өзгерістерді көрсетіңіз.

6. Ковид-19 пандемиясы кезеңінде Қазақстан үшін жұмыссыздықтың қандай нысандары тән?
7. Ковид-19 пандемиясы жағдайында жұмыссыздық мәселелерін шешу үшін ҚР мемлекеті қандай шаралар жүргізді?

Ауызша жауаптың бағалау критерийлері

Сабақты өткізу әдісі	**Бағалау**	**Бағалау критерийлері**
Ауызша жауап	өте жақсы 10%	Топ білім алушы жауап берген кезде қателіктер және дәлсіздіктер жібермеді. Оқу пәнінің теориясын, концепциялары мен бағытталған дұрыс бағдарды негізге ала отырып және басқа пәндердің ғылыми жетістіктерін қолдана отырып оларға критерийлі бағасын берді.
	жақсы 8-9%	Топ білім алушы жауап берген кезде өрескел қателіктер жібермеді, кейбір жерінде өзі жөндеген қағидалық емес қателіктер немесе дәлсіздік болды. Бағдарлама материалын жүйелей алды.
	қанағат танарлық 5-7%	Топ білім алушы жауап беру кезінде қағидалық емес қателіктер немесе дәлсіздікті жіберді. Оқытушы көрсеткен оқу әдебиеттермен ғана шектелді. Бағдарлама материалын жүйелеу бойынша қиналды.
	қанағат танарлықсыз 0-4%	Топ білім алушы жауап берген кезде қағидалық қателіктер жіберді, тақырып бойынша негізгі әдебиеттермен жұмыс жасамаған, пән бойынша ғылыми терминологияны қолданбаған, дөрекі стилистикалық және логикалық қателіктер жіберді.

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрлері: чек парағы
Білімді бағалау критерийлері

Білім алушының аты-жөні	Сабаққа дайындық (топ бойынша тестілеу) 15%	Топ презентациясы 15%	Топпен жұмыс (жағдайлық тапсырма) 40%	Қорытынды (кері байланыс) ауызша сұрау 10%
	5 минут	10 минут	30 минут	5 минут

Қорытынды.

Экономикалық теория тәуелсіз Қазақстанның жастардың білім деңгейін көтеру мен дүниетанымын қалыптастыру ерекше орын алады.Экономикалық теорияныоқып-үйрену адамның табиғаттағы, қоғамдағы, экономикадағы орны мен рөлін объективті және сауатты анықтауға мүмкіндік береді, экономикалық процестердің арасындағы диалектикалық байланысты түсінуге мүмкіндік береді. Нарықтық экономиканың әлеуметтік-бағытталған моделін құру мен әлемдік жүйедегі экономикалық қатынастартағы жаһандық үрдістер, адам мен қоғамның экономикалық мінез-құлықтарының қағидаттарына түзетулер енгізеді. Осы жағдайларда экономикалық процестердің диалектикасын ғылыми-техникалық прогреспен, мемлекеттік саясатпен, ұлттық және әлемдік мәдениетпен өзара байланысын зерттейтін экономикалық теорияның ғылым ретіндегі рөлі өседі.

7.Әдебиет:

Негізгі:

1.Таскымбаева, С. М. Основы экономической теории [Текст] : учеб.пособие / С. М. Таскымбаева, Ф. М. Каратаева. - Караганда : АҚНҰР, 2017. - 200 с

Дополнительная:

Қосымша:

1.Блак Джон Оксфорд экономика сөздігі = A dictionary of economics / сөздік; Н. Хашимзаде, М. Гарет. - 5th ed. - Нұр-Сұлтан: Ұлттық аударма бюросы, 2019. - 608 бет.

2.Шағын бизнестегі менеджмент: кәсіп бастау және венчурді дамыту = Small Business Management: Launching & Growing Entrepreneurial Ventures : оқулық / Г. Лонгенекер [және т.б.] ; ред. А. Б. Исембердиева ; Қаз. тіл ауд. А. Қуанышбекова. - 18-ші бас. - Алматы : "Ұлттық аударма бюросы" қоғамдық қоры, 2020. - 704 б.

Электрондық ресурстар:

1. Денсаулық сақтаудағы экономика және маркетинг.

Төлебаев Ж.С., Сыздықова К.Ш., Маукенова А.А., 2019. Aknurpress https://aknurpress.kz/login
2.Макроэкономика. Есиркепова А.М. , 2017. Aknurpress https://aknurpress.kz/login
Н.К. Казманов. РМЭБ/http://rmebrk.kz/
3.Құқық және экономика негіздерін оқыту әдістемесі : "Құқық және экономика негіздері" мамандығының студенттеріне арналған оқу-әдістемелік кешен. / Құраст. Н.К. Казманов. - Ақтөбе: С. Бәйішев атындағы АУ-нің оқу-әдістемелік бөлімі, 2016. - 132 б

№15 сабақ

1. Тақырыбы: Әлемдік экономика қызмет етуінің экономикалық негіздері.

2. Мақсаты: білім алушыларға нарықтық экономикада әлемдік шаруашылықтың қалыптасуының теориялық негіздері туралы теориялық білім беру.

3. **Оқыту міндеттері:** білім алушыларды таныстыру:
-дүниежүзілік шаруашылықтың қалыптасуының объективті негіздерімен;
- халықаралық экономикалық байланыстардың негізгі нысандарымен;
-экономикалық жаһандaнудың мазмұнымен таныстыру.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Нарықтық экономика жағдайындағы мемлекеттік реттеудің мәні мен мақсаты.
2. Қаржы-қаржы жүйесінің мәні. Мемлекеттік бюджет және оның құрылымы. Мемлекеттік қарыз. Салықтар және олардың мәні, салық түрлері. Лаффер қисығы. Мемлекеттің фискалдық саясаты.
3. Ақша нарығы. Ақшаға сұраныс. Ақша ұсынысы.
4. Несиенің мәні және нысаны. Қазақстан Республикасының ақша-несие саясаты: мәні, мақсаты,
құралдар.
5. Дүниежүзілік шаруашылықтың мәні. Дүниежүзілік экономикалық қатынастардың негізгі көріну формалары.
6. Халықаралық сауда және сыртқы сауда саясаты. Қазіргі әлемдегі халықаралық ұйымдар мен интеграциялық бірлестіктер.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқыту мен оқытудың негізгі формалары/ әдістері/ технологиялары: Case-study

Кейс шешу:

Кейс. Жаңа вирусты жұқтырудың алғашқы жағдайы – COVID-19 2019 жылдың соңында ҚХР-да Ухань провинциясында тіркелді. Қысқа мерзімде вирус бүкіл әлемге тез таралды. Бірқатар елдердің үкіметтері вирустың одан әрі таралуын тоқтатуға тырысып, қозғалысқа қатаң әлеуметтік шектеулер қойды. COVID-19 құрбандарының өсуімен экономика шектеулерге байланысты болған экономикалық залал айқын болды.

Пандемия бүкіл әлемде де, жекелеген елдердің экономикасында да экономикалық дағдарыс пен денсаулық дағдарысын тудырды. Карантин адамзаттың бүкіл өмірін өзгертті, адамдарды үй аймағына ауыстырды. Бұқаралық іс-шараларға тыйым салу ойын-сауық саласына баруды едәуір азайтты. Алайда, әлеуметтік шектеулердің оң әсері көптеген адамдар қозғалыс, киім сатып алу және үйден тыс тамақ тұтыну және т. б. байланысты шығындарды азайтты.

Шектеулердің нәтижесінде барлық салалар зардап шекті, әсіресе қалыпты жұмыс істеуі үшін сатып алушылар мен сатушылармен байланыс қажет болатын қызмет көрсету саласы болды.

Сондықтан дамыған елдер басқаларға қарағанда көбірек зардап шекті (бұл елдердегі қызмет көрсету саласы 60% - дан асады). Ұлыбританияда ЖІӨ - нің төмендеуі – 20,4% - ды, Францияда – 13,8% - ды, Италияда-12,8% - ды, ал Ресейде-8,9% - ды құрады. Барлық дамыған елдердің ішінде ЖІӨ – нің ең аз төмендеуі АҚШ пен Жапонияда болды: АҚШ – та-9,1%, ал Жапонияда-7,9%. Бұл айырмашылық осы елдердегі жұмсақ шектеу шараларына байланысты болды.

Шектеу шараларынан зардап шеккен тағы бір сала – туризм саласы, яғни көлік компаниялары. Барлық туроператорлар үшін курорттық маусым тоқтатылды. Халықаралық әуе көлігі қауымдастығының есептеуі бойынша, 2020 жылдың ішінде әлем авиатасымалдаушыларының шығыны 113 миллиард долларды құрады.
Қазіргі уақытта бүкіл әлемдік экономика терең дағдарыс жағдайында. ХВҚ болжамдары бойынша 2021 жылдың соңына дейін жан басына шаққандағы ЖІӨ бойынша көшбасшы елдер жандану сатысында болады. Егер пандемия 2021 жылдың соңына дейін созылса, онда ең үлкен экономикалық геосаяси дағдарыстың ықтималдығы артады. Covid-19 салдары қазіргі әлемдік тәртіптің бұзылуына әкелуі мүмкін. Ұлттық қақтығыстардың шиеленісуі мүмкін.

Үкіметтің уақытша карантин туралы Жарлықтарына байланысты көптеген кәсіпорындардың жабылуы жұмыстан босатудың жоғары деңгейіне әкелді. Мысалы, АҚШ-та жұмыссыздық деңгейі 2020 жылдың ақпан айында 3,5% құрады, ал 2020 жылдың жаз маусымының басында ол 20% - ға дейін өсті %

Жаһандық ауқымдағы шектеу шаралары тікелей шетелдік инвестициялардың дәстүрлі арналарын жойды. Коронавирус Қытайдан бүкіл әлемге тарала отырып, әлемнің ең ірі және өзара байланысты экономикаларына теріс әсер етті. 2020 жылдың шілдесінің ортасындағы жағдай бойынша АҚШ коронавирус ауруының ең көп саны туралы хабарлаған он елдің тізімін басқарды. АҚШ-тан басқа, тізімге "үлкен жетілікке" мүше елдер-Франция, Германия, Италия және Ұлыбритания, сондай – ақ Испания, Бразилия, Ресей, Үндістан және Перу кірді. Осылайша, 2019 жылы осы он елге жинақталған тікелей шетелдік инвестициялардың әлемдік көлемінің 1/3 бөлігі келді. Табиғи газ және тау-кен нарықтары Қытайдың сатып алуларының төмендеуіне байланысты қиындықтарға тап болады, ал химиялық компаниялар Қытайдың тауарларды ірі өндіруші және тұтынушы ретіндегі рөлін ескере отырып, екі есе қауіп төндіреді.

Ал табиғи газ және тау-кен нарықтары Қытайдың сатып алуларының төмендеуіне байланысты қиындықтарға тап болды, ал химиялық компаниялар Қытайдың тауарларды ірі өндіруші және тұтынушы ретіндегі рөлін ескере отырып, екі есе қауіп төндіруде. Вирустың таралуы басталғанға дейін бірнеше жыл бұрын басталған АҚШ-Қытай арасындағы экономикалық бәсекелестік күшейе түседі және бұл бәсекелестіктің ауырлық орталығы жаңа технологияларды дамыту бағытында барған сайын күшейе түседі, бірақ Қытайға тәуелді барлық елдер де осы бәсекелестікке тартылады.

Сұрақтар:

1. Әлемдік экономикадағы COVID-19 пандемиясы кезінде еңбек нарығында қандай өзгерістер болды?
2. Әлемдік экономика елдері COVID-19 пандемиясында экономикалық циклдің қандай кезеңдерінен өтеді?
3. COVID-19 пандемиясы кезінде әлемдік өркениетте экономиканың қандай салалары ауқымды дамуға ие болады?
4. Әлемдік экономикада COVID-19 пандемиясының салдарынан қандай салалар көп зардап шегеді?
5. Әлемдік экономикадағы COVID-19 пандемиясының әлеуметтік салдары қандай?

6. Пәнді ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау түрдері : жағдаяттық тапсырмаларды шешу әдісінің бағалау өлшемдеріне сәйкес чек-парақ бойынша жүргізіледі.

7. Әдебиет:

Негізгі:

1.Таскымбаева, С. М. Основы экономической теории [Текст] : учеб.пособие / С. М. Таскымбаева, Ф. М. Каратаева. - Караганда : АҚНҰР, 2017. - 200 с

Дополнительная:

Қосымша:

1.Блак Джон Оксфорд экономика сөздігі = A dictionary of economics / сөздік; Н. Хашимзаде, М. Гарет. - 5th ed. - Нұр-Сұлтан: Ұлттық аударма бюросы, 2019. - 608 бет.

2.Шағын бизнестегі менеджмент: кәсіп бастау және венчурді дамыту = Small Business Management: Launching & Growing Entrepreneurial Ventures : оқулық / Г. Лонгенекер [және т.б.] ; ред. А. Б. Исембердиева ; Қаз. тіл ауд. А. Қуанышбекова. - 18-ші бас. - Алматы : "Ұлттық аударма бюросы" қоғамдық қоры, 2020. - 704 б.

Электрондық ресурстар:

1. Денсаулық сақтаудағы экономика және маркетинг. Төлебаев Ж.С., Сыздықова К.Ш., Маукенова А.А., 2019. Aknurpress https://aknurpress.kz/login

2.Макроэкономика. Есиркепова А.М. , 2017. Aknurpress https://aknurpress.kz/login

Н.К. Казманов. РМЭБ/http://rmebrk.kz/

3.Құқық және экономика негіздерін оқыту әдістемесі : "Құқық және экономика негіздері" мамандығының студенттеріне арналған оқу-әдістемелік кешен. / Құраст. Н.К. Казманов. - Ақтөбе: С. Бәйішев атындағы АУ-нің оқу-әдістемелік бөлімі, 2016. - 132 б

8. Бақылау:

1. Халықаралық экономикалық қатынастар түрлерін атаңыз?
2. Абсолютті артықшылық теориясының мәні неде?
3. Қазақстан қандай халықаралық қатынастар ұйымдарына қатысады?
4. Ковид-19 пандемиясы кезінде экономиканы мемлекеттік реттеудің негізгі бағыттары қандай?